

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra soukromého práva a civilního procesu

Diplomová práce

PRÁVNÍ ÚPRAVA REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ

Zpracovala: Jaroslava Nedvědová

Konzultant diplomové práce: JUDr. Kristýna Spurná

Vodná, Bečov nad Teplou 2012

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Vodná, Bečov nad Teplou, březen 2012

.....

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce, paní doktorce Kristýně Spurné, za trpělivost a pomoc při sepsání mé práce, a především za čas, který mě a této práci věnovala.

Nemalé poděkování patří také mé rodině, pracovním kolegům a blízkému okolí za trpělivost a pochopení.

OBSAH

1. Úvod	7 - 8
2. Základní pojmy, definice	9 - 13
2.1 Homosexualita	9
2.2 Homofobie	10
2.3 Partnerství	10
2.4 Registrované partnerství	10 - 11
2.5 Kniha registrovaného partnerství	11
2.6 Heterosexualita	11
2.7 Manželství	11 - 12
2.8 Společné jmění manželů	12
2.9 Rodina	13
3.0 Matrika	13
3. Historie homosexuality, registrovaného partnerství (vývoj a současný pohled ve světě, v Čechách)	14 - 21
3.1 Historie homosexuality	14 - 17
3.2 Současnost	17 - 19
3.3 Přehled registrovaného partnerství a adopce dětí ve světě	19 - 21
4. Registrované partnerství v České republice (legislativní vývoj, průběh schvalování).....	22 - 37
4.1 Návrh zákona o registrovaném partnerství - Sněmovní tisk č. 359 - rok 1997	23 - 25
4.2 Návrh zákona o registrovaném partnerství - Sněmovní tisk č. 124 - rok 1999	25 - 27
4.3 Vládní návrh zákona z roku 2001	27 - 29
4.4 Návrh zákona z roku 2002 předložený Gay Ligou	29 - 30
4.5 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003	31 - 33

4.6 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů - sněmovní tisk 650 - rok 2004	33 - 35
4.7 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů - sněmovní tisk 969 - rok 2005, rok 2006	35 - 37
5. Platná právní úprava registrovaného partnerství (komparace s institutem manželství)	38 - 60
5.1 Systém zákona č. 115/2006 sb., o registrovaném partnerství	39 - 41
5.2 Registrované partnerství, manželství a jeho vznik	41 - 46
5.3 Registrace partnerství, kniha registrovaného partnerství (§ 18 až § 22, § 27 až § 35)	46 - 50
5.4 Neexistence a neplatnost partnerství	50 - 52
5.5 Povinnosti a práva partnerů (§§ 8 až 13)	52 - 55
5.6 Zánik partnerství	55 - 56
5.7 Poplatky spojené s manželstvím a registrovaným partnerstvím	57
5.8 Právní následky registrovaného partnerství (některé změny právních předpisů)	58 - 60
6. De lege ferenda (návrh nového obč. zákoníku)	61 - 69
6.1 Registrované partnerství jako součást rodinného práva	63 - 69
7. Závěr	70
8. Resumé	71
9. Seznam použité literatury	72 - 73

Seznam příloh:

Příloha č. 1 - Registrované partnerství ve světě.....	74 - 75
Příloha č. 2 - Seznam matričních úřadů	76
Příloha č. 3 - Tiskopis k registrovanému partnerství	77 - 78
Příloha č. 4 - Seznam členů rekodifikační komise Ministerstva spravedlnosti k novému občanskému zákoníku od roku 2000 do současnosti	79
Příloha č. 5 - Věcné a personálního rozdělení občanského zákoníku pro práci munitýmů	80 - 82
Příloha č. 6 - Členové řídicího výboru	83

1. Úvod

Tématem mé diplomové práce je „Právní úprava registrovaného partnerství“. Registrované partnerství je institutem, jenž je součástí právního řádu České republiky od července roku 2006, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Toto téma jsem si vybrala proto, že přijetí samotného zákona doprovázela řada značně emotivně vypjatých diskusí, a to především po řadě neúspěšných legislativních návrhů. Přitom první pokusy o uzákonění registrované partnerství se datují už kolem roku 1992, a stále se jedná o velmi náročné téma, jež přivádí „do varu“ nemalé množství odpůrců homosexuality, ale také lidí, kteří přijetí této normy absolutně odsuzují. Sama jsem se tedy chtěla s touto problematikou více seznámit a udělat si na ni svůj názor.

Zákon byl Poslaneckou sněmovnou PČR schválen 15. března 2006, nabyl účinnosti ke dni 1. července 2006 a Česká republika se tímto přiblížila, ba dokonce přiřadila k většině evropských států, které stejnou či obdobnou úpravu znají již desetiletí. Zákon o registrovaném partnerství je označován jako krok ke zrovnoprávnění homosexuálně orientovaných osob, když přesně vymezuje rozsah práv a povinností těchto osob, upravuje uzavírání partnerství, jeho neexistenci, či neplatnost, podmínky pro jeho zrušení či zánik a vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery.

Má práce je rozdělena do devíti bodů, resp. kapitol. Cílem této práce je představení institutu registrovaného partnerství, seznámení čtenáře s platnou právní úpravou, také ale s úpravou manželství obsaženou v zákoně o rodině, a v neposlední řadě seznámení s návrhem nového občanského zákoníku, alespoň co se registrovaného partnerství týče. Podstatně méně se věnuji historii, neboť dle mého názoru v případě homosexuality není historie stěžejním tématem, jež by mohla čtenáře zaujmout. Větší důraz je proto kladen na samotný legislativní vývoj, komparaci registrovaného partnerství s institutem manželství a návrh nového občanského zákoníku, jak jsem již zmínila výše.

Kapitole druhé věnuji prostor pro představení základních pojmů spojených s registrovaným partnerstvím. Jedná se především o pojmy jako je homosexualita, heterosexuality, homofonie, partnerství, manželství, rodina aj.

Historický vývoj je pak uveden v kapitole třetí, společně s přehledem států, v nichž je či není registrované partnerství podporováno.

Body, jenž řeší legislativní proces registrovaného partnerství u nás, a samotnou platnou právní úprava registrovaného partnerství jsou uvedeny jako kapitola čtvrtá a pátá. Přičemž čtvrtou kapitolu věnuji návrhům zákonů z let 1997 až do roku 2005. Pátým bodem je pak platná právní úprava registrovaného partnerství, kde hlavním pramenem pro tuto část mé práce je samozřejmě zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů (na které také mimojiné upozorňuji). Při komparaci s institutem manželství, jež je také součástí páté kapitoly, vycházím ze zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění.

De lege ferenda je název kapitoly šesté, jež obsahuje zmínku o návrhu nového občanského zákoníku, který ve svém původním návrhu uváděl registrované partnerství jako partnerství zapsané. V současnosti je žádoucí použití minulého času „*uváděl*“, neboť aktuální verze nového občanského zákoníku institut zapsaného partnerství neuvádí.

Ve své práci jsem vycházela z platné právní úpravy, z odborných knih, z časopiseckých a novinových článků, z návrhů zákonů, a z internetových stránek, tak jak je uvedeno v jednotlivých odkazech pod čarou a v seznamu použité literatury.

2. Základní pojmy, definice

Jak již bylo v úvodu řečeno, tématem mé práce je „Právní úprava registrovaného partnerství“. Samotný pojem a s ním související právní úprava skrývají několik základních pojmů a definic, které bych ráda, alespoň zatím ve stručnosti, v této kapitole představila a popsala. Především se jedná o pojmy jako je partnerství, registrované partnerství, homosexualita, heterosexuality, homofonie, manželství, rodina a jiné.

2.1 Homosexualita

„Homosexualita (z řeckého *homós* stejný a latinského *sexus*, pohlaví) je výhradní nebo převažující erotická náklonnost k osobám stejného pohlaví. Používají se také označení homosexuální orientace, homosexuální preference, homosexuální zaměření, homosexuální založení a další.“¹ Homosexuální jedinec, je tedy takový jedinec, jenž vyhledává osobu stejného pohlaví, jako je on sám. V toto souvislosti rozdělujeme oslovení u mužů - „gay“, a u žen - „lesba nebo také lesbička“. „Výraz *gay* pochází z angličtiny, v níž se dříve spojoval s významy jako radostný, bezstarostný, pestrý apod.“² Slovo *lesba* je pak odvozeno „od ostrova Lesbos, související se starověkou řeckou básnířkou Sapphó, která na ostrově žila v 6. stol. př. n. l. a v některých svých básních opěvuje ženské tělo a lásku mezi ženami.“³ Homosexualita byla v Československu do roku 1961 trestná.

„Homosexualita je geneticky podmíněný celoživotní a neměnný stav, při kterém tedy jedinec za účelem sexuálního a citového kontaktu dává přednost osobám stejného pohlaví. Takto vytvořený vztah se svojí kvalitou plně vyrovná vztahu heterosexuálnímu. V každém případě je homosexualita stavem dobrovolně nezvoleným a vůlí neovlivnitelným, jako taková by se tedy v občanské společnosti neměla stávat záminkou jakékoliv diskriminace.“⁴

¹ *Homosexualita*. Dostupné z: <http://referaty-seminarky.cz/homosexualita/>

² *Gay*. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Gay>

³ *Lesba*. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lesba>

⁴ *Homosexualita*. Dostupné z: <http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b06gayove/03.pdf>

2.2 Homofobie

„Homofobie (z řeckých slov homós = stejný a phóbos = strach, fobie).“⁵
„Tímto termínem se označují všechny možné (i nemožné) „obavy z homosexuální orientace“. Ve veřejných projevech se objevují kromě seriózních úvah také argumenty ryze emotivní. Nadávky se daleko častěji obracejí k homosexuálním osobám pohlaví mužského nežli k homosexuálním ženám. Navzdory názvu není „homofobie“ skutečnou fobií, ale (často hanlivým) označením kritického postoje k homosexualitě, jejímu praktikování či požadavkům homosexuálních aktivistů.“⁶

2.3 Partnerství

„Slovo partner se do češtiny dostalo přes francouzštinu a angličtinu a jeho kořen pochází z latinského slova pars (část); slovo partner znamená v obecném významu účastník, společník, podílník.“⁷ Partnerstvím je zpravidla označován vztah minimálně dvou, ale i více subjektů, jež spojuje určitý vztah k nějakému společnému objektu zájmu. Nejčastějším, a pro nás všechny nejnámějším, je partnerství v soužití, kterým je právě např. registrované partnerství, manželství, společná domácnost, nesezdané partnerství aj. Partneri se považují za osoby blízké.

2.4 Registrované partnerství

„Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Dává gay a lesbickým párům právní jistotu v právním řádu ČR.“⁸ Registrované partnerství upravuje zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. *„Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného,*

⁵ Homofonie. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Homofobie>

⁶ Homofonie. Dostupné z: <http://www.wikiskripta.eu/index.php/Homofobie>

⁷ Registrované partnerství. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Registrovan%C3%A9_partnerstv%C3%AD

⁸ Gay a lesbické partnerství. Dostupné z: www.gpartnerstvi.cz/

svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství.⁹

2.5 Kniha registrovaného partnerství

„Registrované partnerství je matriční událostí, která se zapíše do knihy registrovaného partnerství, což je - vedle knih narození, manželství a úmrtí - zcela nová matriční kniha. Po prohlášení o registrovaném partnerství podepíší partnerky či partneři protokol o vstupu do registrovaného partnerství. Na základě tohoto protokolu je potom učiněn zápis do knihy registrovaného partnerství, jehož součástí jsou i údaje o rodičích partnerek či partnerů. Pokud soud v budoucnu partnerství zruší, zapíše se do knihy registrovaného partnerství i tato skutečnost.“¹⁰

2.6 Heterosexuality

„Heterosexuality (z řec. heteros, druhý, jiný a z lat. podstatného jména sexus, pohlaví). Doslova tedy heterosexuality znamená „různopohlavní“, pohlavní náklonnost k opačnému pohlaví. Někdy je heterosexuality nazývána též heterosexuální orientace, heterosexuální preference, heterosexuální zaměření, heterosexuální založení.“¹¹ Vedle heterosexuality (někdy i vedle homosexuality) se často setkáváme s bisexuálně orientovanými osobami, jejichž sexuální orientace je nakloněna jak k mužskému, tak k ženskému pohlaví.

2.7 Manželství

Manželství je právní a společenská instituce, která tvoří legislativní základ pro rodiny. Manželství jako celoživotní společenství muže a ženy je

⁹ § 2 odst. 1 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁰ *Vznik registrovaného partnerství. Kniha registrovaného partnerství*. Dostupné z:

<http://www.gpartnerstvi.cz/registrovane-partnerstvi-pro-zacinajici/vznik-registrovaneho-partnerstvi.html>

¹¹ *Heterosexuality*. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Heterosexuality>

založené na odevzdávání a přijímání lásky, úcty a věrnosti. Právní definice je pak obsažena v ustanovení § 1 zákona o rodině: „*Manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem. Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí.*“¹²

„Manželství se uzavírá svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství učiněným před obecním úřadem pověřeným vést matriky, popřípadě úřadem, který plní jeho funkci, (dále jen "matriční úřad") nebo před orgánem církve nebo náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem. Prohlášení se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.“¹³

Manželství je v našem právním řádu upraveno zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině a podpůrně zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Občanský zákoník upravuje některé instituty manželství, a tím doplňuje právní úpravu obsaženou v zákoně o rodině, je tedy ve vztahu k zákonu o rodině úpravou obecnou (lex generalis). Zákon o rodině je pak k občanskému zákoníku speciální úpravou (lex specialis), tzn. že speciální úprava má při aplikaci těchto právních úprav v praxi přednost před úpravou obecnou.

2.8 Společné jmění manželů

„Společné jmění manželů je zvláštní právní úpravou spoluvlastnických vztahů manželů. Do právního řádu bylo zavedeno s účinností od 1. 8. 1998 a nahradilo předchozí právní úpravu bezpodílového spoluvlastnictví manželů.“¹⁴ Společné jmění manželů vzniká ze zákona spolu s manželstvím, tvoří jej nejen majetek jako aktiva, ale i závazky nebo-li pasiva (jeho předmět je upraven v občanském zákoníku v ustanovení § 143). Společného jmění je vyloučeno mezi druhem a družkou nebo mezi registrovanými partnery. Zánikem manželství zaniká i společné jmění mezi manželi.

¹² § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

¹³ § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

¹⁴ *Společné jmění manželů*. Dostupné z: <http://www.jmeni-manzelu.cz/>

2.9 Rodina

Právní řád České republiky rodinu nebo její členy obecně neurčuje, nedefinuje jej. „Rodina (podle sociologické definice) je skupina osob (případně více skupin osob) navzájem spjatých pokrevními svazky, manželstvím (nebo srovnatelným právním vztahem) nebo adopcí, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Existuje několik variant uspořádání rodiny. Základní ("jádrovou") rodinu tvoří muž a žena a jejich děti, zatímco rozšířená rodina zahrnuje prarodiče, tety, strýce a bratrance.“¹⁵

Rodina a rodičovství jsou ústavně zakotveny v Listině základních práv a svobod v ustanovení čl. 32, odst. 1: „*Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.*“¹⁶

3.0 Matrika

Matrika je státní evidence narození, uzavření manželství, registrace partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky a narození, uzavření manželství a úmrtí, k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky. Matriky vedou matriční úřady, a dělí se na matriku narození, matriku manželství, matriku registrovaného partnerství a matriku úmrtí, pro něž se vedou odpovídající matriční knihy. Matriky jako takové blíže specifikuje zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.

¹⁵ *Rodina*. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Rodina>

¹⁶ čl. 32 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

3. Historie homosexuality, registrovaného partnerství (vývoj a současný pohled ve světě, v Čechách)

3.1 Historie homosexuality

„Homosexualita je, pokud bereme v úvahu pouze mezilidské a intimní vztahy, brána jako sexuální orientace především nebo výhradně na osobu stejného pohlaví. Homosexualita byla dříve brána jako duševní porucha. Toto označení můžeme najít i v odborných publikacích zhruba od konce 19. století. Od roku 1973 však přestala být homosexualita brána jako nemoc. Tato nová vlna v chápání a toleranci gayů a lesbiček začala v Americe a rychle se rozšířila i do Evropy.“¹⁷

Zmínky o homosexuálních vztazích najdeme už v pramenech z Babylonské říše, kdy ale nebyly vztahy homosexuálních lidí tolerovány. Chammurapiho zákoník totiž stanovoval jako trest za homosexuální styk kastraci.

„Historie odhaluje i vztah starověkého Egypta k homosexualitě. Zde byly tyto vztahy celkem běžné, za náklonnost k člověku stejného pohlaví (hlavně muže k muži) se tu nikdo nestyděl a zmínky o homosexualitě najdeme v egyptských mýtech i jiných příbězích z té doby. Homosexualita a intimní vztahy se v Egyptě odsuzovaly jen v případě násilného nebo pedofilního styku. Řecko a Řím se řadí mezi státy, kde byla homosexualita brána za samozřejmost a stát dokonce tyto vztahy vřele podporoval. Když měl v Řecku nebo Římě starší muž mladšího muže, jeho okolí to vnímalo jako projev mužnosti a vyspělosti. Pro mladíky od 14 do 25 let byla čest mít vztahy se staršími muži, kteří byli zároveň jejich patrony a dávali jim materiální a finanční podporu.“¹⁸

„Homosexualita nebyla spojována s zženštilostí, byla považována za jednu z variant sexuálního života, pravděpodobně nebyla zavrhována ani

¹⁷ *Co je homosexualita a homosexuální vztahy.* Dostupné z: <http://www.vipcosmetics.cz/laska-a-vztahy/homosexualita-historie-i-soucasny-pohled-na-ni.html>

¹⁸ *Co je homosexualita a homosexuální vztahy.* Dostupné z: <http://www.vipcosmetics.cz/laska-a-vztahy/homosexualita-historie-i-soucasny-pohled-na-ni.html>

homosexualita ženská. Znamý řecký filozof Platón se prý přikláněl k homosexualitě. Ve starověku, kdy se z něho nesnažili udělat světce, soudili, že se ve styku s muži neomezoval vždy jen na platonickou lásku. Básniřka Sapfó vedla na ostrově Lesbos estétskou školu pro mladé dívky, kde stejně jako v Athénách nebylo možno oddělit obdiv ke krásnu od sexu a mnohé ženy tady v sobě taky našly zalíbení. Antický Řím byl vůči homosexualitě tolerantní, ale celoživotní homosexuální orientace byla chápána jako projev nedostatečné mužnosti. S nástupem monoteistických náboženství tolerance vůči homosexualitě končí.¹⁹

„Taoismus v Číně také homosexualitu potlačoval; protože byla narušením vzájemného působení mužského a ženského principu. Židé trestali homosexuální chování ukamenováním. Korán v islámském světě homosexuální chování zapovídá. V evropských zemích dosud působí dvě linie: pohansko-antická a židovsko-křesťanská. Křesťanství opírající svůj zamítavý postoj k homosexualitě vychází zejména z vyprávění o Sodomě ve Starém zákoně. Názory křesťanských myslitelů se ovšem různí, zvlášt ve druhé polovině tohoto století se pod vlivem liberalizačního proudu projevují v křesťanských církvích různé přístupy k homosexualitě.“²⁰

„Postoj církve k homosexualitě se odvíjí od výkladu bible, který však není jednoznačný. Výklad bible a biblická teologie se církev od církve liší a také se mění s časem. V procesu změn hrají svou roli různé faktory. Nové vědecké informace, společenské změny a také osobní zkušenosti způsobují, že výklad bible se mění a víra se vyvíjí: Většina křesťanských církví vyznává, že bible je nejvýznamnějším zdrojem autority pro křesťanskou víru. O homosexualitě toho v ní ale najdeme jen málo. Postoj věřících a jejich negativní výroky o homosexuálech jsou dány něčím jiným, což se naštěstí osvětluje stále většímu počtu lidí. Díky pokračujícímu biblickému výzkumu a moderní vědě se postupně dokazuje, že v pozadí předsudků vůči homosexuálům stojí určité překonané

¹⁹ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

²⁰ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

myšlenky a že se z některých biblických textů odvozovaly zcela falešné závěry.²¹

„Ve 13. – 16. století se homosexualita objevuje v církevních i státních zákonících jako sodomie, která se trestala až upálením. Ženská homosexualita se trestala pouze, když dvě ženy byly přistiženy in-flagranti, jinak lesbismus nijak zvlášť neřešili, nebyl ani zařazen ve výčtu úchylek. Pro pochopení takového "tolerantního" přístupu je nutné si uvědomit, že tehdejší společnost byla založena veskrze na patriarchátu, na mužském pojetí světa. Jinými slovy si muži natolik věřili, že lesbické projevy považovali za něco neplnohodnotného a méněcenného. Za sexualitu, které nemuseli přikládat zvláštní význam, jelikož je svou podstatou nijak neohrožovala. Pokud bylo lesbické milování předváděno pro potěchu mužů, tak ji přijímali o to více. Zatímco mužská homosexualita na tom byla hůře, byla stále odsuzována.“²²

„V období 18. století a renesance zejména v Anglii a Francii byla homosexualita a tzv. nadpřátelství mužů víceméně tolerováno, i když bylo silně spojeno s vyšší třídou (šlechtou či královským dvorem) a byla přijímána jako určitý projev dekadence a zkaženosti vyšších tříd. Přesto zde v chápání lesbických vztahů přetrvává podobnost. Jinými slovy povaha ženské homosexuality je slabá, neprojevuje se tak silnou intenzitou a proto je netřeba se jí více obávat. I když byla homosexuální láska do jisté míry tolerována, nemůžeme v žádném případě hovořit o její akceptaci. Jednalo se spíše o toleranci homosexuálního chování. Musíme si uvědomit, že o homosexuální orientaci tak, jak ji známe dnes, se začalo hovořit až na přelomu devatenáctého a dvacátého století.“²³

„V devatenáctém století se pohled na ženy značně změnil. Od humanistického pojetí člověka se přešlo k čistě asexuálnímu výkladu lidské osobnosti. Ženské touhy, city a sexuální vnímání byly společensky odmítány a potlačovány. Odpor vůči projevům homosexuality se zvyšovaly. Tehdejší

²¹ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

²² *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

²³ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

myšlení považovalo za nemyslitelné, že by žena mohla toužit po druhém člověku bez mužské přítomnosti či iniciativy. Lesbismus byl poprvé definován až v 19. století v Německu jako zdravotní problematika. I když stále panoval názor, že: " ...slušné ženy nemají žádné sexuální touhy, a nemohou spolu proto navazovat žádné sexuální vztahy." Mužská homosexualita byla odsuzována podobně jako lesbismus, jako něco, co je proti přírodě.²⁴

„V dnešní době je už homosexualita celkem tolerována, ale přesto se najdou ještě názory, které tvrdí, že se jedná o nemoc, která se dá léčit. Například Dobson (James Clayton "Jim" Dobson, Jr., narozený 21.dubna 1936) se domnívá, že jde o psychickou poruchu, která vzniká přílišnou mateřskou péčí, kdy se ze syna stává zženštilec. Ve své knize uvádí, že gayové a zvláště lesby se chtějí stát vedoucími ve skautských organizacích, aby děti přeučili a naočkovali homosexualitou. Bohužel tyto a jim podobné knihy stále vycházejí a podporují negativní náhled na gaye a lesby. Obdobným autorem je i Henry Joyeux (narozen 28.června 1945), který považuje homosexualitu za projev zkaženosti duše, nemravné a nehygienické chování, které se dá opravnou terapií vyléčit. V rodičích homosexuálního dítěte to potom může vyvolat pocit, že by se jejich dítě mohlo přeúčit k „normální sexuální orientaci.“ Tento přístup pak prohlubuje propast mezi rodiči a dětmi mladých gayů a lesbiček.“²⁵

3.2 Současnost

Homosexualita byla americkou psychiatrickou asociací v roce 1952 zařazena mezi sociopatické poruchy a v roce 1968 mezi sexuální deviace. I přesto, že byla homosexualita dlouho vnímána jako dušená nemoc či sexuální deviace, u nás byla ze seznamu nemocí vyškrtnuta až po Sametové revoluci. Konkrétně to byla Světová zdravotnická organizace, která v roce 1993 odebrala homosexualitu ze seznamu poruch.

Dnes je homosexualita vnímána za vrozenou odlišnost, která se utváří již v průběhu dětství a definitivní podobu získává v mládí a dospělosti. Společností

²⁴ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

²⁵ *Homosexualita a společnost*. Dostupné z: <http://ireferaty.cz/331/4428/Homosexualita-a-spolecnost>

je vnímána jako vztah dvou lidí stejného pohlaví. Homosexualita často bývá v diskuzích spojována s otázkou adopce dětí, na což majorita naší společnosti zaujímá převážně negativní postoj.

„Podle současné legislativní úpravy si homosexuální páry, které vstoupily do registrovaného partnerství, dítě nesmí osvojit. Je to paradoxní stav. V současnosti platí, že když neuzavřete registrované partnerství, tak dítě adoptovat můžete, stejně jako jakýkoliv jiný občan. A to dokonce i tehdy, když žijete v jedné domácnosti s partnerem stejného pohlaví. Ale jakmile uzavřete registrované partnerství, zákon vám adopci dítěte neumožňuje.“²⁶

Jak již bylo uvedeno výše, zákon o registrovaném partnerství přijala Poslanecká sněmovna v březnu 2006. Tehdy poslanci těsně přehlasovali veto prezidenta Václava Klause. „Legislativu, umožňující homosexuálním párům oficiálně uzavřít pře úřady registrovaný svazek, v té době nejvíce prosazoval tehdejší premiér Jiří Paroubek (za stranu ČSSD) a stáli za ním i komunisté. Proti zákonu naopak brojili lidovci i většina poslanců ODS. Aby zákon vůbec mohl projít, museli do něj poslanci zařadit právě onu pasáž, která registrovaným partnerům zakazuje osvojení dítěte.“²⁷

Bývalý ministr pro lidská práva a národnostní menšiny České republiky, pan Michael Kocáb, byl ve své funkci jako snad jediný, který zastával homosexuální páry a chtěl se zasadit o to, že gayové a lesby žijící v registrovaném partnerství možná budou moci adoptovat dítě. Kocábův resort dokonce připravoval návrh na změnu zákona o registrovaném partnerství, která by homosexuálním párům umožňovala takzvané individuální osvojení dítěte. Tedy ten typ adopce, kdy se zákonným rodičem dítěte stává jeden z partnerů.

Dříve, než byl návrh projednán vládou, ministr Kocáb byl vládou dne 15. září 2010 odvolán. Zpočátku média spekovala o tom, zda a kdo bude jmenován jeho nástupcem. Ačkoliv Petr Nečas deklaroval, že funkce zůstane

²⁶ *Kocáb chce registrovaným povolit adopci.* Hospodářské noviny 29.1.2010. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/aktuality/archiv-aktualit.html>

²⁷ *Kocáb chce registrovaným povolit adopci.* Hospodářské noviny 29.1.2010. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/aktuality/archiv-aktualit.html>

zachována, zůstala několik měsíců neobsazena a činnost útvaru ještě více stagnovala.

Vedle návrhu bývalého ministra pro lidská práva a národnostní menšiny České republiky, pana Kocába, se ozývá i společnost, která zaujímá k adopci dětí homosexuálními páry převážně negativní postoj. Stejný postoj zaujímá i řada psychologů. Např. dětská psycholožka Leona Němcová adopci homosexuálními páry odmítá a říká: *"Dítě se ve své rodině učí základům lidského fungování. Právě od rodičů přebírá vzorce chování a ty pak uplatňuje ve svém životě. Neříkám, že by vyrůstání v rodině, kde jsou partneři stejného pohlaví, nutně změnilo například sexuální orientaci dítěte, ale může to silně deformovat jeho pohled na soužití dvou lidí. Může pak například mít i problém s hledáním životního partnera nebo vůbec s navazováním vztahů s ostatními lidmi."*²⁸

S tímto názorem se ztotožňuje i většina poslanců a společnosti. Dokud se nezmění názor společnosti na výchovu dětí, potažmo adopci dětí registrovanými páry, bude velmi obtížné tuto problematiku upravit právním předpisem. Vznik právní úpravy vyplývá z potřeby společnosti řešit určitý problém. Pokud právě společnost tuto potřebu nemá, nebo tyto problémy ani řešit nechce, jen těžko vznikne právní úprava. Dle mého názoru byl zákon o registrovaném partnerství ve společnosti převážně přijat kladně. Dnešní společnost je více v těchto tématech okolo partnerství otevřená než v dobách dřívějších a je schopna homosexualitu jako takovou přijmout jako zcela přirozený jev, samozřejmě i s výjimkami ve společnosti. Je určitě otázkou času, kdy bude naše společnost schopna přijmout i možnost adopce dětí mezi homosexuálními páry.

3.3 Přehled registrovaného partnerství a adopce dětí ve světě

Ráda bych zde nyní uvedla pár zajímavostí při přijímání registrovaného partnerství a adopce dětí ve světě.

²⁸ Kocáb chce registrovaným povolit adopci. Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/aktuality/archiv-aktualit/leden-2010.html>

První zemí, která vytvořila zvláštní právní rámec pro uznání a regulaci soužití partnerů stejného pohlaví, bylo Dánsko, a stalo se tak v roce 1989. Dánský vzor v krátké době následovaly další severské země, jako např. Norsko (v roce 1993), Švédsko (v roce 1995), a Island (v roce 1996). „Zákony umožňující „legalizaci“ partnerských soužití gayů a lesbiček přijaté v těchto severských zemích mají společné znaky, takže můžeme mluvit o *severském modelu registrovaného partnerství*. Zásadní východisko, kterým se tento model liší od modelů zvolených v jiných zemích, je to, že upravují výlučně soužití osob stejného pohlaví. Uzavřením registrovaného partnerství získávají partneři stejná práva jako manželé, avšak určité výjimky jsou stanoveny v případě rodičovství a v oblasti týkající se cizinců.“²⁹

„Pro jistou dobu se zdálo, že tento model zůstane omezen jen na severské země, ale zásadní změnu přinesl vývoj v Německu, kdy byla v únoru 2001 přijata právní úprava soužití osob stejného pohlaví. Zákon ze dne 16. února 2001 „k ukončení diskriminace společenství osob stejného pohlaví“, který zavedl institut „registrovaného životního partnerství“ pro osoby stejného pohlaví, vstoupil v účinnost 1. srpna 2001.“³⁰

Dlouhým vývojem si však prošla Francie, kde byl po dlouhých a bouřlivých celospolečenských diskusích a parlamentním maratónu přijat zákon o občanském paktu solidarity na podzim roku 1999, konkrétně pak 15. listopadu.

„Občanský pakt solidarity, zkráceně nazývaný Pacs, je umožněn zákonem, který se tak snaží řešit požadavky především asociací homosexuálů. Je to ovšem smlouva, kterou mohou uzavřít i dvě osoby opačného pohlaví. Osoby, které Pacs podepisují, nesmějí být blízcí příbuzní. Základem Pacsu je smlouva partnerů o uspořádání vztahů, především majetkových, a sepisuje se před soudním úředníkem u soudu prvního stupně, ale doporučuje se smlouvu sestavit s pomocí notáře, aby se tak předešlo problémům spojeným s

²⁹ Baršová, A., *Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?*, Sociální studia, rok 2002, č. 7, str. 177-185

³⁰ Baršová, A., *Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?*, Sociální studia, rok 2002, č. 7, str. 177-185

případným rozchodem a vypovězením Pacsu. Pacs však nemá žádný vliv na osobní stav partnerů.³¹

„Nizozemský model je v současnosti nejradikálnější, ruší společenské dogma, že manželství je záležitostí pouze heterosexuálních párů. Od roku 1979 mohli gayové a lesby v Nizozemí uzavřít tzv. smlouvu o soužití. Od 1. dubna 2001 mohou homosexuální páry uzavřít manželství. Mohou adoptovat děti, adopce jsou umožněny i jednotlivcům. Od 1. 1. 2002 zde navíc platí zákon, který při narození dítěte sezdanému páru dvou žen zaručuje oběma ženám současně stejná rodičovská práva.“³² Od roku 2003 je Švédsko první zemí na světě, která umožňuje adopce dětí ze zahraničí. Od června roku 2005 je také umožněno umělé oplodnění pro páry lesbických žen.³³

Z evropských zemí umožňuje adopci registrovanými páry například Belgie, Nizozemsko, Norsko, Španělsko, Německo či Island. Z latinskoamerických zemí Uruguay. Více o registrovaném partnerství, ve formě barevného rozlišení světadílů a států, uvádím v příloze č. 1 na str. 74.

³¹ Francouzská zkušenost s „občanským paktem solidarity“ (*Pacte civil de solidarité*), který vešel ve Francii v platnost 15. listopadu 1999. Dostupné z: www.rodiny.cz/ncpr/archiv/francie.doc

³² *Historie homosexuality a registrované partnerství*. Dostupné z: <http://www.seminarky.cz/Historie-homosexuality-a-registrovane-partnerstvi-9401#popis>, str. 13

³³ <http://www.novinky.cz/zena/vztahy-a-sex/51237-lesbicke-pary-ve-svedsku-dostaly-pravo-na-umele-oplodneni.html>

4. Registrované partnerství v České republice (legislativní vývoj, průběh schvalování)

Tato kapitola je věnována především průběhu schvalování návrhů zákona o registrovaném partnerství, partnerském soužití. Úplně první pokusy návrhu o uzákonění registrovaného partnerství jsou datovány přibližně kolem roku 1992 - 1993. O prosazení se snažilo Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO) pro něhož bylo v první fázi nutné seznámit veřejnost se záměrem a získat názory odborníků. Byl proto tedy formulován první konkrétní návrh, a to začleněním registrovaného partnerství do Zákona o rodině a Občanského zákoníku, tehdy však vláda při přípravě rodinně-právní novely občanského zákoníku odmítla veškerá ustanovení týkající se homosexuálních vztahů. Návrh zákona o registrovaném partnerství upravující jen dědictví a společné užívání bytu, předložily koncem roku 1995 tehdejší poslankyně za stranu ODS Anna Röschová a Milena Kolářová. Avšak k projednání tohoto návrhu zákona po četných odkladech a také kvůli volbám nedošlo.

„V únoru roku 1995 SOHO v ČR oslovilo prezidenta ČR Václava Havla, předsedu vlády ČR Václava Klause a předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Milana Uhdeho a požádalo je o podporu záměru. V říjnu byl návrh zákona předložen všem odpovědným státním institucím k posouzení, nejprve však Ministerstvo spravedlnosti ČR je nechtělo do programu vlády vůbec zařadit. Po intervencích zástupců SOHO v ČR předložilo nakonec vládě *tři varianty řešení*: 1. pro dvojice stejného a různého pohlaví, 2. pouze pro dvojice stejného pohlaví, 3. nezavádět institut registrovaného partnerství, ale řešit majetkoprávní vztahy v příslušných zákonech. Dne 8. 11. byl návrh zákona poprvé v dějinách naší země zamítnut vládou Václava Klause. V listopadu vyjádřil registrovanému partnerství podporu předseda ČSSD Miloš Zeman.“³⁴

³⁴ Unikátní archiv SOHO v ČR a GI v ČR vývoje boje za prosazení registrovaného partnerství v ČR. Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php/index.php?page=clanek&id=74>

4.1 Návrh zákona o registrovaném partnerství – Sněmovní tisk 359 – rok 1997

Skupina poslanců, konkrétně pak JUDr. Zuzka Bebarová-Rujbrová (KSČM), MUDr. Jana Pavlasová (ČSSD) a Doc. MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc. (ODS), předložila dne 17.12. 1997 sněmovně návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví. Tento vůbec první ucelený návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví, byl v prvním čtení, Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky projednáván od 26. března 1998 do 2. dubna 1998. Návrh zákona byl však usnesením č. 731 zamítnut.

Podstatou návrhu zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví, který byl typickým představitelem severského modelu, bylo to, že jej mohli uzavřít osoby stejného pohlaví starší 18ti let, plně způsobilý k právním úkonům, z nichž by alespoň jedna osoba byla české státní příslušnosti a měla trvalý pobyt na území ČR. Partnerství by se pak, za splnění těchto podmínek, uzavíralo formou notářského zápisu.

Dle tohoto návrhu by registrované partnerství mělo stejné následky jako manželství s výjimkou vztahů k nezletilým dětem. V důvodové zprávě je dále pak uvedeno: „*Toto soužití může plnit funkce manželství pouze ve vzájemném vztahu těchto dvou osob, nikoli ve vztahu ke společnosti a nelze je stavět na roveň manželství, zejména pokud jde o vztahy mezi rodiči a dětmi. Proto je pro soužití osob téhož pohlaví používán shodně se zahraničními úpravami pojem "registrované partnerství"*“.³⁵

„Formou notářského zápisu si mohou partneři upravit své majetkové vztahy odchylně od ustanovení Občanského zákoníku upravující majetkové vztahy mezi manžely, nesmí však být dotčena práva třetích osob. K zániku partnerství by docházelo buď smrtí jednoho z partnerů, či prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, nebo může být partnerství zrušeno smlouvou uzavřenou

³⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví – sněmovní tisk č. 359. Dostupné z: <http://komunity.web2.cz/rp-1998/duvod.phtml>

mezi partnery nebo rozhodnutím soudu o návrhu jednoho z nich, a to v případě, že by partnerství trvalo nejméně jeden rok a partneři by spolu alespoň šest měsíců nežili.³⁶

Vláda na jednání své schůze dne 21. ledna 1998 projednala a posoudila návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví a vyjádřila s tímto návrhem nesouhlas. Ve svém stanovisku vláda uvedla, že nemá zásadních námitek proti tomu, aby bylo zákonem řešeno právní postavení občanů s homosexuální orientací a upraveno jejich soužití trvalejšího charakteru jako institut s prvky jak veřejného, tak soukromého práva, a že nemá námitek ani proti koncepci návrhu zákona. Vláda byla však na druhé straně přesvědčena, že přes určitý kladný posun v přístupu společnosti k výrazné menšině občanů - homosexuálů – chybí zatím u nás objektivní sociologický a demografický průzkum, který by dokumentoval očekávané kladné přijetí navrhované právní úpravy společností a zejména neexistuje komplexní rozbor dopadů předpokládaného, dokonce obdobného, použití úpravy manželství na navrhované registrované partnerství v jednotlivých oblastech právního řádu.³⁷

Vláda své stanovisko dále ve výroku II. odůvodnila takto: „Předložený návrh zákona představuje jen velice rámcovou a neúplnou právní úpravu, která neobsahuje odpovědi na řadu podstatných otázek. Proces registrace, která má být podmínkou účinnosti smlouvy o vzniku a zániku registrovaného partnerství, by musel být upraven zákonem a nikoliv vyhláškou. Nejsou řešeny otázky příjmení po budoucí registraci (užívání nového příjmení, druhého příjmení vedle dosavadního). Chybí vymezení základních práv a povinností partnerů. Přitom svazek není výslovně vázán na homosexuální orientaci, ale jen na podmínku stejného pohlaví a v praxi by se jím mohlo řešit i účelové ekonomické soužití osob staršího věku s možností zneužití dědických, důchodových a pojistných práv. V předloženém návrhu zákona zcela chybí důvody, pro které by mohl soud zrušit registrované partnerství při nesouhlasu jednoho z partnerů s uzavřením smlouvy o zániku partnerství. Předložený navrhovaný zákon by mohl

³⁶ Haderka, J.F. *Několik poznámek k nedávnému pokusu o právní institucionalizaci homosexuálního soužití v České republice*, Správní právo, 1998, č.5, str. 267

³⁷ *Stanovisko vlády ČR k poslaneckému návrhu zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví (sněmovní tisk č. 359)*. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t035901.htm>

ohrozit právní jistotu třetích osob již tím, že partnerství s podstatnými dopady na majetkové, bytové a jiné vztahy, vzniká a zaniká právními úkony, které jsou státními orgány v podstatě neovlivnitelné. Předložený navrhovaný zákon vyvolává i další problémy v oblastech práva dědického, pracovněprávního i trestního. Bylo by nutno přezkoumat dopad předloženého navrhovaného zákona na závazky v oblasti mezinárodního práva procesního, zejména pokud jde o uznání cizích rozhodnutí a možnost uznání našich rozhodnutí v cizích státech.“³⁸

4.2 Návrh zákona o registrovaném partnerství – Sněmovní tisk 124 – rok 1999

Po neúspěšném pokusu o schválení návrhu zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví z roku 1997 následoval další pokus návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. Z tohoto je patrné, že došlo ke změně v názvu návrhu zákona, nicméně samotná kvintesence nebyla příliš dotčena.

Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví předložila Poslanecké sněmovně ČR dne 4.2.1999 skupina poslanců - JUDr. Zuzka Bebarová-Rujbrová (KSČM), Ing. Jan Zahradil (ODS), JUDr. Jitka Kupčová (ČSSD), Mgr. Monika Mihaličková (US), MUDr. Jiří Maštálka (KSČM), Ing. Hana Orgoníková (ČSSD), JUDr. Dalibor Matulka (KSČM), PhDr. Miloslav Ransdorf, CSc. (KSČM), Ing. Pavel Kováčik (KSČM), Ing. Jaromír Kohlíček, CSc. (KSČM). Vláda na jednání své schůze dne 10. března 1999 projednala a posoudila návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně a doplnění některých zákonů a vyjádřila s tímto návrhem souhlas, avšak upozornila na některé legislativní i věcné nedostatky návrhu, které je třeba v rámci legislativního procesu dořešit, a to především:

³⁸ Stanovisko vlády ČR k poslaneckému návrhu zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví (sněmovní tisk č. 359). Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t035901.htm>

„a) v předloženém návrhu zákona nejsou vymezena základní práva a povinnosti partnerů, tj. žít spolu, být si věrni a vzájemně si pomáhat; podle §7³⁹ předloženého návrhu zákona má však mít partnerské soužití stejné právní následky jako manželství,

b) partnerské soužití není v předloženém návrhu zákona vázáno výslovně na homosexuální orientaci, ale jen na podmínku stejného pohlaví; taková právní úprava by umožňovala uzavírat účelové ekonomické soužití osob téhož pohlaví s možností zneužití dědických, důchodových, pojistných a jiných práv,

c) navrhovaná úprava zrušení partnerského soužití soudem je výrazně rozdílná oproti úpravě rozvodu manželství podle §24a zákona č. 94/1963 Sb., zákon o rodině, ve znění pozdějších předpisů, který umožňuje soudu rozvést manželství trvajícím alespoň jeden rok, jestliže manželé spolu nejméně 6 měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí; v předloženém návrhu zákona není podmínka souhlasu druhého partnera obsažena, což by v praxi znamenalo, že soud by partnerské soužití před uplynutím uvedených dob nemohl zrušit ani z těch nejzávažnějších důvodů (například v případě, kdy se jeden z partnerů dopustil vůči druhému závažné trestné činnosti),

d) navrhovaná právní úprava předpokládá, že partnerské soužití bude mít stejné právní následky jako manželství, pokud tento zákon nestanoví jinak; důsledkem by byl při úmrtí jednoho z partnerů i vznik nároku na vdovský, případně vdovecký, důchod pozůstalému partnerovi. Účelem této důchodové dávky je však zmírnit důsledky zániku vyživovací povinnosti mezi manželi v důsledku úmrtí jednoho z nich, zatímco návrh nepočítá s existencí vyživovací povinnosti mezi partnery ve stejném rozsahu jako mezi manželi; podle důvodové zprávy k §7 má dokonce partnerům umožnit vyživovací povinnost po zániku partnerství smluvně vyloučit,

e) předložený návrh zákona neobsahuje ustanovení, v němž by bylo vymezeno, jaké doklady musejí být při uzavírání partnerského soužití předloženy, a neřeší otázku příjmení partnerů po registraci partnerského soužití; předložený návrh zákona dále neřeší přechod nájemních práv k bytům, postavení partnerů v dědickém řízení a dopady této právní úpravy na závazky vyplývající z mezinárodního práva procesního, zejména pokud jde o uznání rozhodnutí vydaných v jiných státech,

³⁹ Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví – ust. § 7 „Následky partnerského soužití“

(1) Partnerské soužití má stejné právní následky jako manželství, pokud tento zákon nestanoví jinak. Tam, kde jiné právní předpisy mluví o manželství a manželech použijí se tato ustanovení na partnerské soužití obdobně.

(2) Ve smlouvě o vzniku partnerského soužití mohou partneři některá vzájemná práva a povinnosti majetkového charakteru vyloučit. Partneři se mohou na toto vyloučení vůči jiné osobě odvolat jen tehdy, jestliže jí toto vyloučení je známo.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nepoužijí, pokud jde o úpravu vztahů k nezletilým dětem. Osobám, které uzavřely smlouvu o partnerském soužití, nemůže být nezletilé dítě svěřeno do společné výchovy ani do společné pěstounské péče. Rovněž je vyloučeno osvojení dítěte jako společného a ustanovení obou osob, které uzavřely smlouvu o partnerském soužití do funkce poručníků.

f) navrhovaná právní úprava nepočítá s nutností změn některých ustanovení zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zejména §89 odst. 8, pokud jde o definici osoby blízké pro účely trestního řízení, a §210, které postihuje dvojitý manželství, a ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zejména §100, pokud jde o definici příbuzenského vztahu svědka k obviněnému,

g) oproti tvrzení obsaženému v důvodové zprávě předloženého návrhu zákona vláda upozorňuje, že přijetí předloženého návrhu zákona bude mít přímý dopad na státní rozpočet.⁴⁰

Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých zákonů prošel prvním čtením a byl přikázán k projednání výborům. K návrhu se tedy vyjadřoval Ústavně právní výbor i Petiční výbor. Zákon, i když mírně upravený se následně dostal i do druhého čtení. Ve druhém čtení, byl návrh zákona v obecné rozpravě dne 2. 12. 1999 na 19. schůzi, poslancem JUDr. Cyrilem Svobodou (KDU-ČSL) po předložení návrhu na zamítnutí, zamítnut.

4.3 Vládní návrh zákona z roku 2001

Dne 4. května 2000 navrhla Rada vlády ČR pro lidská práva vládě České republiky usnesení o přípravě věcného záměru návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. „Vláda ČR Ing. Miloše Zemana, CSc. na své schůzi 14. června 2000 projednala návrh Rady vlády ČR pro lidská práva na přípravu věcného záměru zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví. Kabinet se tímto návrhem měl zabývat už 7. června 2000, ale místopředseda vlády a předseda Legislativní rady vlády JUDr. Pavel Rychetský jej pro malou účast stáhl z programu a odložil o jeden týden.“⁴¹

⁴⁰ Stanovisko vlády k návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně a doplnění některých zákonů (sněmovní tisk č. 124/1). Dostupné z:

<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/77BEF914E761847DC12571B6006BD12D>

⁴¹ Registrované partnerství v ČR v letech 1992-2003. Dostupné z:

<http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=1494>

V pondělí 18. prosince 2000 na tiskové konferenci místopředseda vlády JUDr. Pavel Rychetský oznámil, že vláda schválila plán legislativních prací vlády pro příští rok a mimo jiné také sdělil: *„Pro vaši informaci, předpokládá se, že v první polovině příštího roku předloží ministerstvo spravedlnosti vládní návrh zákona o registrovaném partnerství osob stejného pohlaví.“*⁴²

Vláda koncem února roku 2001 projednala věcný záměr zákona a poté jeho vypracování zadala tehdejšímu ministru spravedlnosti JUDr. Jaroslavu Burešovi. Předběžný návrh zákona (již pod názvem „partnerské soužití osob téhož pohlaví“) rozeslalo Ministerstvo spravedlnosti v červnu roku 2001. Vláda pak dne 17. září 2001 schválila zvlášť návrh zákona o partnerském soužití a zvlášť související změny zákonů. Pro obě usnesení hlasovalo z 11ti přítomných členů 9 členů pro a proti nebyl nikdo.

Vláda tedy předložila sněmovně návrh zákona dne 27. září 2001, a jako sněmovní tisky č. 1075/0 a č. 1076/0 byly poslancům rozeslány dne 3. října 2001. Organizační výbor projednání návrhu zákona usnesením č. 458 doporučil dne 4. října 2001, a jako zpravodaje určil Světlanu Navarovou, a přikázal navrhované zákony k projednání Ústavně právnímu výboru.

Vládní návrh zákona z roku 2001, přinesl několik podstatných změn oproti předchozím návrhům. Především v §1 byl poprvé vymezen znak partnerského soužití, který v dřívějších návrzích chyběl. - *„Partnerským soužitím osob téhož pohlaví (dále jen „partnerské soužití“) se rozumí trvalé společenství dvou osob téhož pohlaví, které vzniklo zákonem stanoveným způsobem. Partnerem se rozumí osoba, která uzavřela partnerské soužití, které trvá.“*⁴³

Ustanovení § 2 odst. 3 návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví z roku 2001 vymezuje vznik partnerského soužití takto: *„partnerské soužití se uzavírá svobodným a souhlasným prohlášením budoucích partnerů o tom, že spolu chtějí trvale žít v partnerském soužití (dále jen „prohlášení o*

⁴² *Registrované partnerství v ČR v letech 1992-2003.* Dostupné z:

<http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=1494>

⁴³ § 1 návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví z roku 2001

partnerském soužití)“. Prohlášení o partnerském soužití se činí před matričním úřadem a to veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků, tak jak se uvádí v odstavci 4 a 7. Z tohoto vyplývá určitá podoba s manželstvím.

S přijetím vládního návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví by bylo nutné novelizovat opravdu nemalé množství právním předpisů, jako např. občanského zákoníku, trestního zákoníku, zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitosti a další...

Ohledně samotného návrhu zákona bylo několik připomínek, které se opíraly o to, že se mnozí obávali povolení adopce homosexuálním pářům. Pro mnohé návrh zákona znamenal jakousi podobu v manželství a byla zde obava, že by zákon mohl nepříznivě poškodit rodinu a celkově její úlohu v české společnosti. Většina lidí, kteří označovali zákon jako nepotřebný, uvedli, že si osoby stejného pohlaví mohou svůj vztah upravit občanskoprávní smlouvou.

V závěru je třeba uvést, že i přesto, že na návrhu pracovala celá řada odborníků, kteří očekávali spolu s dalšími jeho přijetí, nestalo se tak. Sněmovna tento návrh odmítla, a to již v prvním čtení. Projednávání návrhu bylo datováno na 25. října 2001 a to konkrétně v odpoledních hodinách, ve 14:00hod. Sněmovna však z nepochopitelných důvodů změnila tento termín a přesunula projednávání návrhu již na dopoledne na 11tou hodinu, kdy v tento čas nebyla ve sněmovně značná část vlády a poslanců, kteří návrh zákona podporovali. Tehdy pro zamítnutí návrhu hlasovalo 77 členů, avšak pro zamítnutí návrhu bylo potřeba 82 hlasů. Následovalo hlasování o vrácení návrhu vládě k přepracování, kdy pro přijetí stačilo 84 hlasů a pro hlasovalo 85 členů. Bylo sice rozhodnuto o vrácení návrhu vládě k přepracování, ale vzhledem k blížícím se volbám to skutečně znamenalo zamítnutí návrhu.

4.4 Návrh zákona z roku 2002 předložený Gay Ligou

O další pokus, v pořadí již čtvrtý, o uzákonění partnerského soužití, se postarala koncem roku 2002 Gay Liga. Předloha návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých souvisejících zákonů, jež měla

sedm částí (pátá část nebyla písařskou chybou uvedena vůbec) vycházela především z předešlého projednávaného návrhu s několika výjimkami:

- základní podmínkou pro vznik partnerského soužití je označena svobodná vůle obou osob takový svazek uzavřít, dále plnoletost a plná právní způsobilost,
- návrh počítá se společným příjmem – *„Pouze na společnou žádost mohou budoucí partneři uplatnit nárok na užívání jednoho společného příjmu, anebo zdvojeného příjmu po prohlášení o uzavření partnerského soužití.“*⁴⁴,
- počítalo se také se vznikem společného nájmu k bytu – zde byla však zvláštní podmínka spočívající v tom, že společný nájem vzniká až po jednom roce od uzavření partnerského soužití,
- část IV. pojednávala o registraci partnerského soužití – jež provádějí příslušné matriční úřady, krajské úřady a Ministerstvo vnitra, o knize partnerství, kdy zápis do této knihy provádí matrikář na základě protokolu o prohlášení o partnerském soužití – po provedení zápisu do knihy se vydá doklad o partnerském soužití,
- část VI. obsahovala změny některých souvisejících zákonů⁴⁵.

Tento pokus návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví, který v roce 2002 předložila Gay Liga, byl pouze její vlastní iniciativou, a vyjadřoval spíše jen její představy o tom, jak by mohl v budoucnu zákon o registrovaném partnerství vypadat. Návrh se nikdy k projednávání do Poslanecké sněmovně nedostal. Gay Liga totiž nebyla oprávněna tento návrh Poslanecké sněmovně předložit – *dle čl. 41 odst. 2 Ústavy ČR může návrh zákona podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.*

⁴⁴ §3 návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví, předložený Gay Ligou v roce 2002

⁴⁵ Dostupné z: http://www.partnerství.cz/rp-2002/navrh_zakona_2002.phtml , citováno 22.2.2008

4.5 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003

V červnu roku 2003 přichází již Ministerstvo spravedlnosti s novým vládním návrhem zákona, a to se „zákonem o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů“ – z názvu tedy vyplývá, že se až v tomto období vracíme k pojmu „registrované partnerství“. Návrh tohoto zákona se dostal do připomínkového řízení a byl projednáván v období od 12. do 30. června 2003. Ministerstvo spravedlnosti si posléze vyžádalo odklad, aby mohlo připomínky ministerstev zapracovat. *„Poté se posun v této věci poněkud zastavil, protože po politických "prázdninách" a zároveň schválení nového ministra spravedlnosti JUDr. Karla Čermáka, a poté co se dosavadní ministr Pavel Rychetský stal předsedou Ústavního soudu, musela vláda čelit prosazení reformy financí a rozpočtu pro rok 2004.“*⁴⁶ Návrh zákona se proto projednání v roce 2003 nedočkal, vláda jej projednávala až tedy v roce 2004.

V návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů se opět vyskytla „písařská chyba“, neboť zákon je rozdělen do dvanácti hlav, které se dělí na hlavy a jednotlivé paragrafy, avšak po části první a části druhé následuje opět část druhá, upravující změnu zákona o rodině.

Návrh zákona ve svém §1 uvádí: *„Registrované partnerství (dále jen „partnerství“) je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem.“*⁴⁷ – tento paragraf tedy úplně postrádá vymezení účelu partnerství. Zákon však stejně jako předchozí návrh upravuje společné příjmení budoucích partnerů. Nepočítá se však s možností osvojení dítěte, či jakékoli svěřením dítěte do výchovy nebo do pěstounské péče. Zánik partnerství je obdobný až na jednu výjimku, kdy nově je v návrhu uvedena možnost zániku partnerství dohodou; §14 ve svém odst. 1 uvádí: *„Jestliže se partneři rozhodli zrušit své partnerství, mohou tak učinit dohodou; dohoda musí být vyhotovena písemně a musí být předložena k registraci matričnímu úřadu, u*

⁴⁶ *Historie RP.* Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=10>

⁴⁷ § 1 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003

*kterého je partnerství zapsáno v matrice; účinky dohody nastávají zápisem do matriky.*⁴⁸

„Navrhovaná právní úprava nesledovala vytvoření instituce obdobné instituci manželství, ale měla poskytnout potřebný právní podklad pro trvalé soužití partnerů a pro uspořádání jejich vzájemných vztahů. Z těchto důvodů se pro registrované partnerství v zákoně neupravily některé instituty typické pro manželství a rodinu, jako je např. vzájemná vyživovací povinnost nebo vznik společného jmění.“⁴⁹

S návrhem zákona byly spojovány především negativní ohlas pro jeho strohost a neúplnost, ale také změna nemalého množství zákonů, např.:

- v případě dědění ze zákona by partner, byť je řazen mezi osoby blízké, nepatřil do první dědické skupiny (jako v případě manžela), ale až do skupiny druhé hned vedle rodičů a osob pečujících o společnou domácnost,
- zařazení partnera do osob blízkých umožňuje například odepření výpovědi při daňovém řízení,
- žádný z ustanovení návrhu zákona neřešil vyživovací povinnost mezi partnery, vztahy vůči státu, ani vztahy vůči třetím osobám,
- ust. § 36 uvádí: *„Partnerství se zapisuje jako rodinný stav v občanském průkazu partnera a v jiných veřejných listinách, ve kterých je rodinný stav uváděn.*⁵⁰ – nové ustanovení oproti předchozím návrhům, ovšem s nedostatkem přesného znění, přesněji nedefinuje, jak by měl být uzavřený partnerský svazek specifikován v občanských průkazech či v jiných veřejných listinách,
- návrh zákona nedefinuje ani pojem partner, není tedy možné ani vycházet z úsudku, že by specifikace uzavřeného partnerského svazku mohla být uvedena v občanském průkaze jako „partner“.

⁴⁸ § 14 odst. 1 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003

⁴⁹ Melicharová, D., *Registrované partnerství osob téhož pohlaví . Zdravotnictví a právo*, 2004, č. 4, str. 4

⁵⁰ §36 návrhu zákona o partnerském soužití a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003

Návrh zákona měl být vládou projednán dne 28. ledna 2004, přičemž z projednávání byl stažen a odložen o týden. Důvodem odložení, jež vláda ČR uvedla, byla nepřítomnost několika ministrů ČSSD. Koaliční vláda premiéra Vladimíra Špidly (ČSSD) dne 4. února 2004, tedy již podruhé stáhla z programu návrh zákona o registrovaném partnerství. Premiér normu doporučil navrhnout jako poslaneckou iniciativu. – „*KDU-ČSL zablokovalo možné přijetí znění zákona jako vládního návrhu. - "Převažuje názor, že pokud sociální demokracie na svém návrhu trvá, pak by bylo vhodnější, aby ho předložila jako poslanecký návrh," řekl předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek.*⁵¹

4.6 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů – sněmovní tisk 650 – rok 2004

Po předchozím neúspěchu přijetí návrhu zákona o registrovaném partnerství byl ve spolupráci se skupinou poslanců [Taťána Fischerová (US-DEU), JUDr. Jitka Kupčová (ČSSD), Ing. Jan Zahradil (ODS), Ing. Kateřina Konečná (KSČM), Ing. Vlastimil Ostrý (US-DEU), prof. JUDr. Zdeněk Jičínský DrSc. (ČSSD), Doc.MUDr. Jaroslav Zvěřina, CSc. (ODS), RNDr. Vladimír Koníček (KSČM), Ing. Pavel Svoboda (US-DEU)] a s Gay Ligou připraven další, v pořadí již šestý návrh zákona. Skupinu poslanců jsem rozepsala záměrně, neboť tento návrh zákona byl od počátku ve znamení největšího pokroku. Poslanecké sněmovně jej dne 20. dubna 2004 předložili totiž zástupci všech parlamentních stran vyjma jedné kterou byla strana KDU-ČSL.

Návrh zákona byl rozeslán poslancům jako sněmovní tisk 650/0 dne 23. dubna 2004. Zároveň byl návrh zaslán vládě k vyjádření stanoviska dne 26. dubna 2004. Vláda své stanovisko zaslala dne 21. května 2004, a toto stanovisko bylo následně rozesláno poslancům dne 24. května 2004 jako tisk 650/1. Organizační výbor projednání návrhu zákona doporučil a to dne 27. května 2004 a jako zpravodaje určil JUDr. Zuzku Bebarovou-Rujbrovou a navrhl přikázat návrh k projednání Petičnímu výboru Poslanecké sněmovny.

⁵¹ *Registrované partnerství v ČR v roce 2004.* Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?id=1493&page=clanek>

Pro srovnání s ostatními návrhy zákona, uvádím pár zajímavostí a odlišností:

- návrh zákona je rozdělen do dvaadvacet částí jež jsou rozděleny na jednotlivé hlavy a paragrafy,
- konečně §1 ve svém odst. 2 uvádí definici partnera: „*Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství.*“⁵²,
- při vstupu do partnerství je zde uvedena podmínka, aby alespoň jeden z partnerů byl občanem ČR, což vylučuje možnost uzavření registrovaného partnerství v České republice cizími státními příslušníky,
- obrovským pokrokem v návrhu zákona je ta skutečnost, že partneři již mají vzájemnou vyživovací povinnost, a to obdobným způsobem, jako je tomu u manželů,
- tento návrh zákona opět neumožňuje osvojení dítěte, nicméně neupravuje, resp. tedy vůbec neuvádí možnost svěření do pěstounské péče ani možnost poručnictví,
- „*partnerství zaniká smrtí jednoho z partnerů nebo jeho prohlášením za mrtvého, zrušením partnerství dohodou partnerů nebo rozhodnutím soudu*“⁵³ – dále dle ust. § 17 odst. 1 musí být dohoda vyhotovena formou notářského zápisu a musí obsahovat jména a příjmení obou partnerů, datum narození, adresy jejich trvalého pobytu, den vzniku partnerství, přesné označení příslušného matričního úřadu, u kterého je partnerství registrováno, a jednoznačně formulované prohlášení, že partneři uzavírají dohodu o zrušení partnerství. – „*Stejnopis notářského zápisu zašle notář k registraci příslušnému matričnímu úřadu, u kterého je partnerství zapsáno v matrice*“⁵⁴ – dříve však stačila písemná dohoda a její předložení k registraci u matričního úřadu,
- partner může opět dědit v I. dědické skupině, partner má také právo zvolit druhému partneru obhájce, může napadnout rozsudek ve prospěch obžalovaného, partner může odmítnout výpověď
- úplně nově má partner právo informovat se na zdravotní stav druhého partnera...

⁵² § 1 odst. 2 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2004

⁵³ § 15 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2004

⁵⁴ § 17 odst. 2 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2004

Úplně prvně se na tento návrh zákona objevují pozitivní ohlasy a pro mnohé to znamená naději, že by právě tento návrh mohl být schválen. První čtení návrhu zákona proběhlo 18. června 2004 a návrh zákona byl přikázán k projednání výborům. Petiční výbor návrh zákona tedy projednal a vydal 14. září 2004 usnesení doručené poslancům jako sněmovní tisk 650/2 (pozměňovací návrhy). Návrh zákona tedy prošel i druhým čtením. Třetí čtení návrhu zákona proběhlo dne 5. listopadu 2004, kdy však poslanci schválili opakování 2. čtení. Dne 25. listopadu 2004 prošel návrh zákona ve druhém čtení obecnou i podrobnou rozpravou. Třetí čtení pak proběhlo až dne 11. února 2005 v 11:39 hodin a nastal pro mnohé okamžik zklamání, neboť návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů nebyl schválen. Přítomno bylo 165 poslanců a pro přijetí návrhu zákona bylo třeba 83 hlasů. Pro schválení však hlasovalo „jen“ 82 poslanců – návrh zákona nebyl přijat o jeden jediný hlas.

4.7 Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů – sněmovní tisk 969 – rok 2005, rok 2006

O pár měsíců později, přesněji 29. dubna 2005 předložila skupina poslanců - Mgr. Anna Burdová (ČSSD), JUDr. Jitka Kupčová (ČSSD), Taťána Fischerová (US-DEU), Kateřina Dostálová (ODS), Ing. Lucie Talmanová (ODS), Ing. Kateřina Konečná (KSČM), prof. JUDr. Zdeněk Jičínský, DrSc. (ČSSD), Ing. Vladimír Doležal (ODS), Ing. Pavel Svoboda (US-DEU), Ing. Vlastimil Ostrý (US-DEU), RNDr. Vladimír Koníček (KSČM) opět ve spolupráci s Gay a lesbickou ligou – návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, do kterého byly zapracovány věcné připomínky při projednávání předchozího návrhu zákona.

Návrh zákona byl jako sněmovní tisk 969/0 rozeslán poslancům dne 2. května 2005, vláda své stanovisko zaslala dne 26. května 2005. Organizační výbor projednání návrhu zákona doporučil dne 2. června 2005 a jako zpravodaje určil opět JUDr. Zuzku Nebarovou-Rujrovou a navrhl přikázat k projednání Petičnímu výboru. První čtení návrhu zákona proběhlo dne

24. června 2005. Návrh zákona byl propuštěn ke druhému čtení a také byl přikázán k projednání Petičnímu výboru (návrh zákona prošel obecnou i podrobnou rozpravou dne 8. prosince 2005).

Podané pozměňovací návrhy byly zpracovány jako sněmovní tisk 969/3, a rozeslány byly dne 9. prosince 2005 ve 12:30 hodin. Třetí čtení návrhu zákona proběhlo dne 16. prosince 2005 v 10:26 hodin a návrh zákona o registrovaném partnerství byl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky výraznou převahou 86:54 hlasů schválen (o návrhu zákona hlasovalo 147 poslanců, pro přijetí návrhu bylo třeba 74 hlasů).

Návrh zákona o registrovaném partnerství, jež byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky v prosinci roku 2005 uvádím ve své práci jako přílohu č. 5. Návrh zákona je v této podobě rozdělen do dvaceti částí, které se dělí dále na jednotlivé hlavy a padesát devět paragrafů a je až na menší výjimky téměř totožný s návrhem předchozím. Podstatnou výjimkou, kterou zmiňuji, je například změna v ust. § 14, který uvádí: *„Partnerství zaniká smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho partnera za mrtvého, zrušením rozhodnutím soudu.“*⁵⁵ - z tohoto vyplývá jednoznačné zrušení možnosti zániku partnerství dohodou partnerů. *„Není důvodu použít v tomto případě zásadně odchylná pravidla než u platné úpravy zániku manželství, včetně úpravy otázek souvisejících s prohlášením za mrtvého.“*⁵⁶

Po schválení návrhu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky následovalo postoupení ke schválení senátu. Zákon byl senátu doručen 2. ledna 2006 a schválen 26. ledna 2006 a to poměrem 45:14 hlasů. Dne 2. února 2006 byl zákon postoupen prezidentovi k podepsání, prezident republiky využil své pravomoci dle čl. 50 Ústavy České republiky, a tento zákon nepodepsal – dne 16. února 2006 ve 14:00 hodin jej vrátil zpět Sněmovně.

⁵⁵ § 14 návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2005

⁵⁶ Důvodová zpráva k § 15 - k návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2005

Prezident Václav Klaus zákon vetoval a k tomu uvedl: „*Není to zákon ledajaký, týká se klíčových mezilidských vztahů. V sázce je mnohem více, než se na první pohled zdá. Tento zákon staví registrované partnerství osob stejného pohlaví na roveň manželství a nad jakékoli další mezilidské partnerské vztahy. Obojí je chybné a je třeba to odmítnout.*“⁵⁷ Prezident dále argumentoval tím, že u takto zásadního rozhodnutí o mezilidských vztazích musí návrh podpořit většina poslanců PČR a ne pouze většina přítomných poslanců, jak tomu bylo při schvalování.

Následovalo opětovné hlasování. Zákon, jenž byl vrácen prezidentem, byl dne 15. března 2006 schválen, a to potřebnými 101 hlasy. - „*Zákon ze dne 26. ledna 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů byl vyhlášen ve Sbírce zákonů v částce 38 pod číslem 115/2006 Sb. dne 3. dubna 2006. Účinnosti nabývá od 1. července 2006.*“

⁵⁷ Korecký, M., *Klausova věta: socialismus, EU... a gayové. Týden*, 2006, roč. 13, č. 8, str. 15, 19

5. Platná právní úprava registrovaného partnerství (komparace s institutem manželství)

Po letitém úsilí se registrovanému partnerství dostalo uznání ve formě zakotvení tohoto institutu do právního řádu České republiky. Dne 1. července 2006 nabyl účinnosti zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Jedním z cílů přijetí tohoto zákona bylo zrovnoprávnění homosexuálů s heterosexuálními páry v tom smyslu, aby obě skupiny měly volbu, zda budou žít v partnerství sezdaném (manželském nebo partnersky registrovaném) nebo nesezdaném.

V této kapitole se budu věnovat platné právní úpravě registrovaného partnerství, tedy zákonu č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, jež vychází z právní úpravy manželství. Manželství je upraveno zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině, a podpůrně zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Zákon o rodině je ve vztahu k občanskému zákoníku *lex specialis* (speciální úpravou), tzn. že má aplikační přednost před *lex generali* (obecnou úpravou). V souvislosti s tímto je třeba dodat, že právní úprava registrovaného partnerství systematicky patří do rodinného práva.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky je bezesporu nejdůležitějším dokumentem u nás ve státě, a spolu se zákonem č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (LZPS) mají nejvyšší právní sílu – jsou součástí ústavního pořádku ČR. Netvoří ji tedy jeden dokument, nýbrž několik dokumentů. V případě manželství a rodiny – ustanovení čl. 32 odst. 1 LZPS uvádí: *„Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena.“*⁵⁸ Dále je v LZPS zakotvena rovnoprávnost dětí narozených v manželství i mimo něj, a to konkrétně v čl. 32 odst. 3 LZPS. Samotné registrované partnerství oproti rodině však není přímo ústavně zakotveno. LZPS v ustanovení čl. 1 pouze deklaruje rovnost všech lidí v důstojnosti i v právech a v ustanovení čl. 3 přiznává základní práva a svobody

⁵⁸ čl. 32 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

všem, bez ohledu na jejich pohlaví, rasu, barvu pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení atd....

5.1 Systém zákona č. 115/2006 sb., o registrovaném partnerství

Již v průběhu přípravy návrhu zákona o registrovaném partnerství docházelo k převzetí některých ustanovení zákona o rodině, což také odůvodňuje ten fakt, že se registrované partnerství staví naroveň manželství. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství je rozdělen do dvaceti částí, jež se dále dělí na jednotlivé hlavy a paragrafy. „*Stěžejní úprava nové normativy je obsažena v části první zákona a čítá 40 paragrafů.*“⁵⁹ Ostatní části zákona, tedy část druhá až devatenáctá obsahují jednotlivé výčty zákonů, jež se v souvislosti s přijetím zákona o registrovaném partnerství, změnilo:

- Část druhá – zrušena (§ 41 zrušen)
- Část třetí – Změna trestního řádu (§ 42)
- Část čtvrtá – Změna zákona o rodině (§ 43)
- Část pátá – Změna občanského soudního řádu (§ 44)
- Část šestá – Změna občanského zákoníku (§ 45)
- Část sedmá – zrušena (§ 46 zrušen)
- Část osmá – Změna zákona o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění (§ 47)
- Část devátá – Změna zákona o přestupcích (§ 48)
- Část desátá – zrušena (§ 49 zrušen)
- Část jedenáctá – Změna zákona o soudních poplatcích (§ 50)
- Část dvanáctá – zrušena (§ 51 zrušen)
- Část třináctá – Změna zákona o státní sociální podpoře (§ 52)
- Část čtrnáctá – Změna zákona o občanských průkazech (§ 53)
- Část patnáctá – Změna zákona o evidenci obyvatel a rodných číslech (§ 54)
- Část šestnáctá – Změna zákona o matrikách, jménu a příjmení (§ 55)
- Část sedmnáctá – zrušena (§ 56)
- Část osmnáctá – Změna živnostenského zákona (§ 57)
- Část devatenáctá – Změna zákona o zaměstnanosti (§ 58)
- Část dvacátá – Účinnost (§ 59).

⁵⁹ Holub, M., *Registrované partnerství? Ani ryba ani rak.*, Právní rozhledy 9/2006, str. 313

Jak již bylo uvedeno výše, část první zákona obsahuje 9 hlav, jež bych nyní ráda alespoň stručně představila:

Hlava I - Obecná ustanovení (§ 1) - Tato hlava zákona pojednává především o registrovaném partnerství jako takovém. Co vůbec registrované partnerství je a kdo je v tomto vztahu partnerem.

Hlava II - Vznik partnerství (§§ 2 - 4) - Hlava druhá zákona obsahuje ustanovení tří paragrafů, jež pojednávají o vzniku partnerství - jak vůbec dochází k uzavření takového registrovaného partnerství, za jakých podmínek, kdo jej může učinit a před jakými úřady může ke vzniku partnerství dojít.

Hlava III - Neexistence a neplatnost partnerství (§§ 5 - 7) - Hlava třetí zákona obsahuje opět ustanovení tří paragrafů, které řeší otázku neexistence a neplatnosti partnerství. Především tedy kdy a v důsledku jakých vad by se mohlo o neexistující či neplatné partnerství jednat.

Hlava IV - Povinnosti a práva partnerů (§§ 8 - 13) - Ustanovení §§ 8 až 13 pojednávají v hlavě čtvrté zákona o právech a povinnostech partnerů, o zastupování partnerů, o vzájemné vyživovací povinnosti mezi partnery, o vyživovací povinnosti po zrušení partnerského soužití a o společném ustanovení pro určení a splatnosti výživného mezi partnery nebo bývalými partnery.

Hlava V - Zánik partnerství (§§ 14 - 17) - Hlava pátá zákona řeší otázku zániku partnerství, a to ve svých třech paragrafech, ve kterých se uvádí, jakými možnými způsoby partnerství zaniká a kdo o něm případně rozhoduje.

Hlava VI - Registrace partnerství (§§ 18 - 22) - V hlavě šesté zákona najdeme pět paragrafů pojednávajících o registraci partnerství – o tom co to vlastně registrace partnerství je, kdo ji vykonává, a o jakou evidenci se vůbec jedná.

Hlava VII - Doklady potřebné k prohlášení (§§ 23 - 26) - Hlava sedmá zákona uvádí, jaké doklady jsou potřebné k uzavření registrovaného partnerství a zároveň jaké musí být předloženy příslušnému matričnímu úřadu. Ustanovení § 25 řeší pak možnost uzavření registrovaného partnerství osobou, jež je cizincem.

Hlava VIII - Kniha registrovaného partnerství (§§ 27 - 35) - Hlava osmá zákona čítá deset paragrafů, jež řeší otázku evidence uzavřených partnerství, tedy knihu registrovaného partnerství. Konkrétně pak tedy co všechno se do této knihy zapisuje, kdo je oprávněn k zápisu do těchto knih a jaké jsou potřebné tiskopisy k zápisu.

Hlava IX - Vymezení některých pojmů a postupu příslušného matričního úřadu (§§ 36 - 40) - Hlava devátá zákona je tvořena devíti paragrafy, jež vymezují některé pojmy týkající se zápisů do knihy registrovaného partnerství, jednotlivé druhy těchto zápisů a postupy maticních úřadů při provádění zápisů.

5.2 Registrované partnerství, manželství a jeho vznik

Dle zákona o registrovaném partnerství je „*Registrované partnerství trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem.*“⁶⁰ Oproti tomu zákon č. 94/1963, o rodině v ustanovení § 1 odst. 1 uvádí definici manželství: „*Manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem.*“⁶¹ I přes shodné pojetí definic obou zákonů, je důležité zmínit tu podstatnější část, tedy ustanovení § 1 odst. 2, který uvádí samotný účel manželství: „*Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí.*“⁶² Z toho pohledu a mnoho dalších, které jsou uvedeny níže, není adekvátní oba právní instituty stavět jeden na roveň toho druhého. „Zatímco v zákoně o rodině je v definici manželství hned v druhém odstavci uvedeno, o co v něm jde, jaký je jeho účel, tak zákon o registrovaném partnerství se uvedením jakéhokoliv účelu vyhýbá, ačkoliv by jistě mohl stanovit účel jiný, než výchovu dětí. Například vytvoření prostředí blízkého rodinnému či solidaritu.“⁶³

Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství. Toto prohlášení se činí před matrikářem (oproti

⁶⁰ § 1 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁶¹ § 1 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

⁶² § 1 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

⁶³ Klaus, V., *Registrace partnerství: Pokrok nebo nezodpovědné riziko?*, Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006, str. 40, ISBN 8086547515

občanskému sňatku, kdy „*Prohlášení o uzavření manželství učiní snoubenci před starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městských částí územně členěných statutárních měst, které jsou matričním úřadem.*“⁶⁴.

Prohlášení o partnerství je třeba učinit před matričním úřadem v kraji, který je podle místa trvalého pobytu alespoň jedné osoby příslušný k přijetí prohlášení, je zde tedy zachován územní princip, na rozdíl od manželství. Prohlášení nelze učinit v zahraničí ani na českých zastupitelských úřadech. Pro osoby činící prohlášení používá zákon pojem „osoba“, po přijetí prohlášení matrikou pak tuto osobu označuje pojmem „partner“. - Seznam matričních úřadů je součástí mé práce v příloze č. 2 na str. 76.

„*Dříve, než učiní prohlášení, osoby vstupující do partnerství výslovně uvedou, že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství.*“⁶⁵ Svou obdobnou funkci však zastává i zákon o rodině, který v souvislosti s účelem manželství uvedeném v ustanovení § 1 odst. 2 uvádí: „*Muž a žena, kteří chtějí spolu uzavřít manželství, mají předem poznat navzájem své charakterové vlastnosti a svůj zdravotní stav, aby mohli založit manželství, které splní svůj účel.*“⁶⁶

Do partnerství může vstoupit každý, komu to zákon nezakazuje. Toto ustanovení § 4 odst. 1 zákona o registrovaném partnerství představuje jednu ze stěžejních zásad soukromého práva, zakotvenou i v Listině základních práv a svobod: „*Každý může činit, co není zákonem zakázáno...*“⁶⁷ Další zákonnou podmínkou vstupu do partnerství je, aby alespoň jedna z osob vystupujících do partnerství byla státním občanem České republiky. „*Tento požadavek byl velmi diskutován z hlediska toho, zda je v souladu s Listinou základních práv a svobod. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že požadavek státního občanství alespoň jednoho z partnerů vychází z rozdílných evropských úprav a uznávání tohoto svazku jednotlivými státy, proto je třeba vyloučit možnost, aby na našem*

⁶⁴ § 4 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

⁶⁵ § 3 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o rodině v platném znění

⁶⁶ § 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

⁶⁷ čl. 2 odst. 3 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod

území uzavřeli partnerství dva cizinci. K tomu je nutno dodat, že k problémům by mohlo dojít zejména v případě, kdy jejich domovský stát (státy) takový svazek neupravuje.⁶⁸

Naproti tomu do partnerství nemůže vstoupit osoba, která nedosáhla věku 18ti let – na rozdíl od uzavření manželství zákon o registrovaném partnerství nepočítá s žádnou možností snížení věku, neboť pro tuto výjimku není závažný důvod.

Dále také osoba, která nemá způsobilost k právním úkonům. „Požadavek způsobilosti k právním úkonům vzbuzuje určité pochybnosti. Při doslovném výkladu bychom mohli dospět k závěru, že se bude jednat pouze o situace, kdy osoba byla pravomocným rozsudkem zbavena způsobilosti k právním úkonům (srv. § 10 ObčZ). Zákonodárce však měl evidentně na mysli (bohužel to však přesněji nevyjádřil) spíše situace, kdy osoba vstupující do registrovaného partnerství nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Jak vyplývá z důvodové zprávy, v níž se hovoří o „úplné svéprávnosti“ je právní úprava rovněž přísnější než při uzavření manželství, kdy je dána možnost uzavření manželství i osobě, která byla soudním rozhodnutím omezena ve způsobilosti k právním úkonům, nebo která trpí takovou duševní poruchou, která by mohla mít za následek omezení ve způsobilosti k právním úkonům.“⁶⁹

Do partnerství nemůže také vstoupit osoba, jež dříve uzavřela manželství, nebo která již dříve vstoupila do partnerství anebo do obdobného svazku osob stejného pohlaví v zahraničí, a její manželství nebo partnerství anebo obdobný svazek trvá. - Osoba nemůže tedy současně žít v manželství a registrovaném partnerství, tyto instituty se navzájem vylučují. Na základě tohoto byl novelizován zákon o rodině a to konkrétně v ustanovení § 11, který uvádí: „Manželství nemůže být uzavřeno se ženatým mužem nebo vdanou ženou anebo s osobou, která uzavřela partnerství, pokud toto partnerství trvá; neplatnost manželství vysloví soud i bez návrhu.“⁷⁰ V souvislosti s tímto ale

⁶⁸ Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo.*, Brno. Nakladatelství Doplněk, 2006, str. 150-151, ISBN 8021039744

⁶⁹ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství*, *Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 19

⁷⁰ § 11 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

nebyl novelizován trestní zákon, takže o trestný čin dvojího manželství se bude jednat v případě toho, kdo za trvání svého manželství uzavře manželství jiné, nikoli však dvojího partnerství nebo manželství a partnerství.

Uzavření partnerství se také zakazuje osobám, jež jsou v přímé příbuzné linii a sourozencům. Tato překážka je však i při uzavření manželství. *„Proti manželství, jehož účelem je založení rodiny a řádná výchova dětí, není podmínkou registrovaného partnerství homosexualita partnerů ani sexuální soužití. Teoreticky tedy není vyloučeno, aby do partnerství vstoupily osoby téhož pohlaví, byť heterosexuální. Pokud by však sledovaly například majetkové nebo bytové důsledky registrace, připadalo by v úvahu obcházení zákona s možnou sankcí neplatnosti takového partnerství. Zákon však takový případ předem nevylučuje.“*⁷¹

*„Osoby, které chtějí vstoupit do partnerství, vyplní před prohlášením předepsaný tiskopis a předloží jej příslušnému matričnímu úřadu.“*⁷² – Příklad takového tiskopisu je uveden na str. 77, 78 jako příloha č. 3. Občan, který je přihlášen k trvalému pobytu v České republice, jež chce vstoupit do partnerství je povinen příslušnému matričnímu úřadu připojit s tiskopisu doklady prokazující jeho totožnost. Těmito doklady podle ustanovení § 24 zákona o registrovaném partnerství jsou – *rodný list, doklad o státním občanství, výpis údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, výpis z evidence obyvatel o rodinném stavu nebo o partnerství, pravomocný rozsudek o rozvodu manželství (je-li rozvedený), úmrtní list zemřelého manžela (je-li ovdovělý), případně pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera (žil-li v partnerství)*. Tyto doklady, případně obdobné doklady, pokud jsou vydávány cizím státem, předloží i občan, který chce vstoupit do partnerství a má trvalý pobyt nebo obdobný pobyt v cizině.

Pokud není žádná z osob činících prohlášení přihlášená k trvalému pobytu na území České republiky, je příslušným matričním úřadem úřad pověřený vedením zvláštní matriky, což je Úřad městské části Brno-střed. Pro

⁷¹ Kovářová, D. *Právní úprava registrovaného partnerství. Právo a rodina*, roč.8, č. 7, 2006, str. 9

⁷² § 23 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

závažné důvody může příslušný matriční úřad, na žádost osob vstupujících do partnerství povolit, aby prohlášení přijal jiný příslušný matriční úřad. Prohlášení může být učiněno i na jiném vhodném místě, které matrika určí, může tedy jít i o zahradní slavnost nebo zámek či jiné místo podle přání obou osob.

Pokud osobou, jež chce vstoupit do partnerství je cizinec (a pobývá na území České republiky), je povinen matričnímu úřadu k předepsanému tiskopisu připojit doklady téměř shodující se s doklady, jež předkládá občan České republiky. Mimo výpisu z informačního systému evidence obyvatel o trvalém pobytu se navíc jedná o tyto doklady: *doklad o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství, je-li cizím státem vydáván, a jiný doklad kterým je možné prokázat totožnost*. Zákon výslovně uvádí, že státní občanství lze rovněž prokázat cestovním dokladem, a že doklad o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství nesmí být k datu vstupu do partnerství starší šesti měsíců.

„Cizinec, který chce vstoupit do partnerství, a který nemá povolen trvalý pobyt na území České republiky, předloží příslušnému matričnímu úřadu před vstupem do partnerství potvrzení vydané Policií České republiky o oprávněnosti pobytu na území České republiky; to neplatí, jde-li o občana Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, nebo jejich rodinné příslušníky⁷³. Toto potvrzení nesmí být ke dni vstupu do partnerství starší 7 pracovních dnů.“⁷⁴

Na žádost osoby, která chce vstoupit do partnerství a jež byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, může příslušný matriční úřad předložení uvedených dokladů prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

Pokud osoba, která chce vstoupit do partnerství, nemluví nebo nerozumí česky, nebo je neslyšící anebo němá, je při prohlášení nutná přítomnost tlumočnicka (nejde-li o tlumočnicka zapsaného v seznamu znalců a tlumočnicků,

⁷³ čl. 24 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

⁷⁴ § 25 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

musí tlumočnick složit do rukou matrikáře slib ve znění uvedeném ve zvláštním předpise⁷⁵). Účast tlumočnicka zajišťuje na vlastní náklady jedna z osob, které chtějí vstoupit do partnerství, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak^{76, 77}.

5.3 Registrace partnerství, kniha registrovaného partnerství (§ 18 až § 22, § 27 až § 35)

„Registrace partnerství je evidencí fyzických osob, jež na území České republiky vstoupily do partnerství, vedenou v knize registrovaného partnerství. Působnost při registraci vykonávají příslušné matriční úřady, krajské úřady a ministerstvo.“⁷⁸

Příslušné matriční úřady vykonávají podrobně tyto matriční záležitosti: *vedou knihu registrovaného partnerství, vedou sbírku listin ke knize registrovaného partnerství, vydávají výpisy z knihy registrovaného partnerství na stanovených tiskopisech, umožňují nahlížení do knihy registrovaného partnerství a do sbírky listin a umožňují pořizování výpisů a opisů z nich a vydávají potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin.*

„Krajské úřady provádějí nejméně jednou ročně kontrolu vedení knihy registrovaného partnerství a sbírky listin u příslušného matričního úřadu ve svém správním obvodu, vedou a aktualizují sbírku listin, umožňují nahlížení do sbírky listin a pořizování výpisů a opisů z ní, vydávají potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin. Ministerstvo vykonává dozor nad výkonem působnosti orgánů územních samosprávných celků.“⁷⁹

Stejně jako u manželství musí obě osoby kladně odpovědět na dotaz matrikáře (oddávajícího), zda chtějí spolu vstoupit do partnerství, a předtím výslovně uvést, že jim nejsou známy okolnosti vylučující vstup do partnerství. Při uzavírání partnerství není nutná účast svědků a není ani nutný slavnostní

⁷⁵ zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnických

⁷⁶ § 86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 110/1988 Sb., zákona č. 118/1990 Sb. a zákona č. 360/1999 Sb.

⁷⁷ § 26 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁷⁸ §§ 18 a 19 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁷⁹ §§ 21 a 22 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

způsob prohlášení. Kdežto zákon o rodině v ustanovení § 3 odst. 2 uvádí: „Prohlášení se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.“⁸⁰

Partnerství se eviduje ve zvláštní knize registrovaného partnerství, jež v zákoně představuje velmi podrobnou část těchto matričních záležitostí od popisu knihy partnerství, po zápisy v ní, sbírku listin a dokladů s tím související. Kniha registrovaného partnerství je vytvořena z předem svázaných stanovených tiskopisů a údaje v ní jsou neveřejné. Příslušný matriční úřad je povinen zabezpečit ochranu knihy registrovaného partnerství před zneužitím údajů v ní obsažených a před jejím zničením nebo poškozením. Zákonná lhůta pro uložení knihy registrovaného partnerství u matričního úřadu je 75 let po provedení posledního zápisu a poté se předá k archivaci příslušnému archivu.

„Do knihy registrovaného partnerství se zapisují prohlášení a dále: jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů; den, měsíc, rok a místo prohlášení; jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů; datum zápisu a podpis matrikáře; rozhodnutí soudu o zániku partnerství; další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy provedené v knize registrovaného partnerství.“⁸¹

Příjmení žen se zapisuje v souladu s pravidly českého pravopisu. Na základě žádosti ženy, podané u příslušného matričního úřadu, lze v knize registrovaného partnerství uvést její příjmení v mužském tvaru (jde-li o cizinku, občanku, která má bydliště v cizině, nebo jejíž partnerka je cizinka nebo občanku, která je jiné než české národnosti). Žádost o užívání příjmení v mužském tvaru lze podat i zpětně a podání žádosti není časově omezeno.

„Zápisy do knihy registrovaného partnerství se provádějí na základě protokolu o prohlášení, a veřejných listin. Zapisované údaje ověří matrikář z dokladů, které jsou potřebné k prohlášení. Jsou-li podklady provedení zápisu

⁸⁰ § 3 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění

⁸¹ § 28 odst. 1 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

do knihy registrovaného partnerství neúplné a nelze-li údaje pro zápis zjistit od osob, jichž se zápis týká, je příslušný matriční úřad oprávněn, aby údaje, které jsou pro zápis rozhodující, požadoval i na jiných osobách, pokud jsou jim známy⁸² Veškerou součinnost pro provedení zápisu do knihy registrovaného partnerství příslušnému matričnímu úřadu o osobách, jež chtějí vstoupit do partnerství, poskytují Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky.

„Zápisy do knihy registrovaného partnerství, dodatečné záznamy a opravy k těmto zápisům se provádějí na základě veřejných listin. Veřejné listiny, které slouží jako podklad pro zápisy do knihy registrovaného partnerství, opravy a dodatečné záznamy tvoří sbírku listin.“⁸³ Příslušný matriční úřad:

- předá sbírku listin za uplynulý kalendářní rok vždy nejpozději do konce února následujícího roku příslušnému krajskému úřadu,
- jedenkrát měsíčně předává krajskému úřadu k založení do sbírky listin vedené u krajského úřadu listiny, na jejichž podkladě provedl opravy či dodatečné záznamy v knize registrovaného partnerství,
- ukládá sbírku listin odděleně od knihy registrovaného partnerství.

Příslušný matriční úřad a krajský úřad jsou povinny zabezpečit ochranu sbírky listin před zneužitím údajů v ní obsažených a před jejím zničením nebo poškozením. *„Sbírka listin za kalendářní rok, ve kterém byla pořízena, zůstane uložena u krajského úřadu po dobu 75 let a poté se předá k archivaci příslušnému úřadu.“⁸⁴*

Jak již bylo uvedeno výše – dodatečné záznamy a opravy k zápisům do knihy registrovaného partnerství se provádějí na základě veřejných listin.

Za veřejnou listinu se považuje listina:

- která osvědčuje skutečnosti zapisované do knihy registrovaného partnerství, pokud byla vydána státním orgánem nebo orgánem územní samosprávy v mezích jejich pravomoci,
- která byla zvláštním právním předpisem za veřejnou listinu prohlášena,

⁸² § 29 odst. 1, odst. 2 a odst. 3 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁸³ § 30 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁸⁴ § 31 odst. 3 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

- která se za veřejnou považuje podle zvláštního právního předpisu nebo podle mezinárodní smlouvy.

Listiny, které vydá orgán cizího státu a které jsou podkladem pro zápis do knihy registrovaného partnerství, se předkládají s úředním překladem do českého jazyka.

Zákon dále uvádí možnosti těch, jež mohou nahlížet do knihy registrovaného partnerství nebo do sbírky listin, a s tím související pořizování výpisů či opisů z nich. Do knihy registrovaného partnerství mohou nahlédnout:

- fyzické osoby, kterých se zápis týká, nebo její zplnomocněný zástupce,
- orgány moci výkonné a orgány územní samosprávy pro jejich úřední potřebu,
- zastupitelský úřad cizího státu v České republice,
- fyzické nebo právnické osobě, pokud prokáže na vydání potvrzení nebo na nahlédnutí do sbírky listin právní zájem.

„Po provedení zápisu do knihy registrovaného partnerství se vydává doklad o partnerství, který obsahuje:

- den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
- jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení partnerů a jejich rodná čísla,
- den, měsíc, rok a místo narození partnerů,
- osobní stav partnerů,
- jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení rodičů partnerů,
- datum, jméno, příjmení a podpis matrikáře, označení příslušného matričního úřadu a otisk úředního razítka příslušného matričního úřadu, který doklad vydává.“⁸⁵

Zákon také uvádí postupy příslušného matričního úřadu a to v ustanoveních §§ 36 až 40, v nichž řeší například otázku ztráty či zničení knihy registrovaného partnerství nebo sbírky listin, ale dále i to, že působnosti stanovené krajskému úřadu nebo příslušnému matričnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti. Dle mého názoru, nejpodstatnějším je ustanovení § 38, který uvádí: „*Partnerství se zapisuje na*

⁸⁵ § 34 odst. 1 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

*místo rodinného stavu v občanském průkazu partnera a v jiných veřejných listinách, ve kterých je rodinný stav uváděn.*⁸⁶

Zadní strana občanského průkazu, konkrétně pak uvedený „rodinný stav“ bude nahrazen slovem „stav“. K tomuto stavu bude připsáno buď „partnerství“, nebo při zániku partnerství „zaniklé partnerství“. Na žádost je možné si nechat zapsat do občanského průkazu partnera. Bude uveden u položky „partner / partnerka“. Dle § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, je občan povinen požádat o vydání nového občanského průkazu do 15ti pracovních dnů po obdržení oddacího listu nebo dokladu o partnerství, nebo po nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení manžela nebo partnera za mrtvého, pokud však občan nemá v občanském průkazu zapsán údaj o rodinném stavu nebo registrovaném partnerství, nemá povinnost požádat o vydání nového občanského průkazu při změně tohoto údaje a nedopouští se tedy přestupku za nějž lze uložit pokutu do 15 000 Kč.

“Před uzavřením registrovaného partnerství se prohlášení o změně příjmení jednoho z partnerů nedělá. Partnerství je proto ideální příležitost, aby si jeden z partnerů změnil příjmení podle toho druhého. Žádost pro změnu příjmení podává ten, který si chce změnit své příjmení na partnerovo. Žádost se podává na matričním úřadě, kde je partner, žádající o změnu příjmení, přihlášen k trvalému pobytu. Pokud partner, který žádá o změnu příjmení, nemá trvalý pobyt na území České republiky, tak podá žádost tam, kde měl připsán poslední trvalý pobyt v České republice. Pokud nikdy neměl trvalý pobyt na území České republiky, tak se žádost podává k projednání na příslušný Úřad městské části Praha 1.”⁸⁷

5.4 Neexistence a neplatnost partnerství

„Pokud jde o samotné pojmy neplatnosti a neexistence partnerství, zákon o registrovaném partnerství vychází analogicky z obsahu těchto pojmů jako při

⁸⁶ § 38 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

⁸⁷ *Registrované partnerství: Vše, co jste chtěli vědět.* Dostupné z: <http://www.nakluky.cz/magazin/item/860-registrovane-partnerstvi-vse-co-jste-chteli-vedet/>

*neplatnosti či neexistence manželství. Přesto jsou zde rozdíly z hlediska důvodů neplatnosti či neexistence partnerství ve srovnání s důvody neplatnosti a neexistence manželství. Je otázkou, zda tyto rozdíly jsou logicky zdůvodnitelné nebo zda jsou jenom problémem určitých pochybností zákonodárce.*⁸⁸

Zákon o registrovaném partnerství výslovně uvádí, že partnerství nevznikne, jestliže prohlášení trpělo podstatnou vadou, spočívající zejména v nedostatku svobodného a úplného projevu vůle, nebo pokud bylo prohlášení učiněno v omylu týkajícím se právního úkonu vzniku partnerství. Partnerství nevznikne ani tehdy, jestliže ani jedna osoba nebyla občanem České republiky. „S ohledem na dikci ust. § 6 odst. 1 („vzniklo-li partnerství přes to, že vstupu do partnerství bránil zákonný zákaz, soud prohlásí partnerství za neplatné“) by se tedy mělo jednat o neplatné partnerství, ust. § 5 však tuto okolnost uvádí ve výčtu případů, kdy partnerství vůbec nevznikne.“⁸⁹ Partnerství nevznikne ani tehdy, pokud bylo prohlášení učiněno na základě nepravdivých údajů, které některá z osob úmyslně uvedla v dokladech požadovaných v prohlášení. Zákon o rodině tuto vadu právního úkonu, jež má však důsledky neplatného manželství uvádí ve svém ustanovení § 15a jako „omyl v totožnosti jednoho ze snoubenců“.

Prohlášení o vstupu do partnerství je stejně jako prohlášení o vstupu do manželství právním úkonem. Podstatnou vadou právního úkonu je uveden nedostatek svobodného a úplného projevu vůle. Nedostatkem svobody vůle ve smyslu zákona je především nedovolený nátlak ze strany druhého, spočívající například ve fyzickém či psychickém násilí. Může také jít o jednání v tísní za nápadně nevýhodných podmínek či bezprávnou výhrůžku, jež je výhrůžka, kterou je vynucováno něco, co nesmí být vynucováno.

Pokud vstupu do partnerství bránil zákonný zákaz, a vzniklo-li partnerství i přes to, soud prohlásí partnerství za neplatné. O partnerství, které bylo prohlášeno za neplatné, se má za to, že nevzniklo. Návrh soudu na neplatné

⁸⁸ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství, Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 20

⁸⁹ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství, Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 21

partnerství může podat osoba, jež prokáže, že má na věci právní zájem. O tom, že partnerství nevzniklo nebo že je neplatné, rozhodne soud i bez návrhu (tedy z úřední povinnosti).

I zákon o rodině řeší otázky neplatnosti a neexistence manželství, a to konkrétně v ustanoveních §§ 11 až 17a. Při srovnání obou institutů je dle mého názoru zpracování neplatnosti a neexistence manželství oproti registrovanému partnerství propracovanější. „*O neexistenci manželství se jedná tehdy, jestliže některý ze snoubenců byl k prohlášení o uzavření manželství donucen fyzickým násilím; bylo uzavřeno s nezletilou osobou mladší šestnácti let; při nedodržení podmínek stanovených v zákoně o rodině pro uzavření manželství - například absence prohlášení o uzavření manželství před starostou nebo primátorem; absence osvědčení pro uzavření církevního sňatku nebo vadné označení snoubence v plné moci.*“⁹⁰

Na základě shora uvedeného vzniká otázka „jak by se posuzoval případ, kdy do partnerství vstoupí osoba mladší 18ti let. Závěr, že takové partnerství je pouze neplatné (s ohledem na § 6 odst. 1 zákona o registrovaném partnerství) a nikoli neexistující, a tedy působí příslušné právní následky až do doby, než bude neplatnost konstitutivně soudem vyslovena, se nezdá být přijatelným, nemluvě už o situaci, kdy by do partnerství vstoupily osoby různého pohlaví.“⁹¹

5.5 Povinnosti a práva partnerů (§§ 8 až 13)

V této souvislosti zákon uvádí, že mají partneři v partnerství stejná práva a povinnosti. Stejně tak uvádí i zákon o rodině v ustanovení § 18 – „*Muž a žena mají v manželství stejná práva a stejné povinnosti*“. Navíc ale zákon o rodině uvádí, že muž a žena jsou v manželství povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí.

⁹⁰ Choděra, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha: vydavatelství Grada, 2002, str. 22, ISBN 8024702177

⁹¹ Holub, M., *Registrované partnerství? Ani ryba ani rak*, *Právní rozhledy* 9/2006, str. 315

O záležitostech partnerského soužití rozhodují oba partneři současně. Nedohodnou-li se v podstatných náležitostech, rozhodne na návrh některého z nich soud. Tato právní úprava je identická s právní úpravou v manželství. Partner je oprávněn zastupovat druhého partnera v jeho běžných záležitostech, zejména přijímat za něj běžná plnění, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. I tato právní úprava je shodná s právní úpravou v manželství obsaženou v § 21 zákona o rodině. Jednání jednoho z partnerů při obstarávání běžných záležitostí partnerství zavazuje oba partnery společně a nerozdílně, to platí pro závazky vzniklé v době trvání partnerství i v případě, že bylo partnerství následně prohlášeno za neplatné nebo zaniklo.

V případě vzájemné vyživovací povinnosti mezi partnery je zde opět shoda v obou právních institutech. Neplní-li jeden z partnerů vyživovací povinnost, určí soud na návrh některého z nich její rozsah, s přihlédnutím k péči o společnou domácnost. Rozsah vyživovací povinnosti se stanoví tak, aby hmotná a kulturní úroveň obou partnerů byla zásadně stejná. Vyživovací povinnost mezi partnery předchází vyživovací povinnosti dětí (to znamená, že nejprve je povinností partnera poskytnout druhému partnerovi výživné, a teprve když druhý partner z nějakého důvodu neplní vyživovací povinnost, nastupuje vyživovací povinnost dětí).⁹² Zákon o rodině toto upravuje v ustanovení § 91.

V ustanovení §11 zákona o registrovaném partnerství je uvedena vyživovací povinnost po zrušení partnerského soužití. Partner, který není schopen se sám živit, může žádat bývalého partnera, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne o výživném na návrh některého z nich soud. Dále je zde zakotveno i tzv. sankční výživné pro bývalého partnera, který se na rozvratu společného vztahu převážně nepodílel a jemuž byla zrušením partnerského vztahu způsobena závažná újma. Soud může přiznat proti druhému bývalému partnerovi výživné až na dobu tří let od zrušení partnerského soužití. Komentář k zákonu o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů k tomuto ustanovení § 12 odst. 2 blíže

⁹² § 10 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

uvádí: „Ustanovení obsahově odpovídá úpravě sankčního výživného podle § 93 ZOR. Problémem je však úprava zrušení partnerství, která pojem trvalý rozvrat neuvažuje. Partnerství lze zrušit pouze na základě důkazu o tom, že partnerský vztah již fakticky netrvá (§ 16 zákona). Příčiny toho, že „partnerský vztah již fakticky netrvá“, není soud oprávněn zkoumat. Můžeme sice uvažovat o tom, že faktická neexistence partnerského vztahu ve své podstatě odpovídá trvalému a hlubokému rozvratu, avšak partnerům nejsou ukládány povinnosti, které by obsahově alespoň částečně odpovídaly § 18 ZOR. V praxi bude zřejmě téměř nemožné tento nárok uplatnit.“

Při rozhodování o výši výživného přihlédne soud k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i ke schopnostem, možnostem a majetkovým poměrům povinného, přičemž bere v úvahu, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.

Tato právní úprava je tedy zcela shodná s úpravou výživného podle zákona o rodině stejně jako ustanovení o tom, že výživné není možno přiznat, pokud by bylo v rozporu s dobrými mravy. Právo na výživné se nepromlčuje, lze je však přiznat výhradně ode dne zahájení soudního řízení, nikoli zpětně. Promlčují se ovšem práva na jednotlivá opětuující se plnění. O změně nebo zrušení rozhodnutí o výživném soud rozhodne pouze na návrh.

„Existence partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti partnera vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy. Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.“⁹³ - „Věta druhá uvedeného ustanovení je pak zcela nadbytečná. Povinnost zajistit vývoj dítěte je povinnost, kterou zákon o rodině takto vůbec výslovně neupravuje, takže by se mohlo zdát, že rodič, který žije v partnerském

⁹³ § 13 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství v platném znění

svazku, má jakousi povinnost navíc, na rozdíl od rodiče, který žije v nesezdaném soužití nebo sám.⁹⁴

Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte. Tato otázka byla před přijetím zákona velmi diskutována, bez tohoto zákazu by nejspíš zákon neměl naději na přijetí. Nemožnost osvojení dítěte jako společného dítěte osob téhož pohlaví je poměrně častým zákazem i v zahraničních úpravách. „Na druhou stranu zákon výslovně nevylučuje, aby jednomu partnerů bylo dítě svěřeno do výchovy podle § 45 nebo do pěstounské péče podle § 45a a násl. zákona o rodině. Svěření dítěte do jejich společné péče je pojmově vyloučeno, protože tuto možnost dává zákon o rodině jenom manželům.“⁹⁵ Pokud ovšem jeden z partnerů pečuje o dítě, pak se podílí na výchově dítěte i druhý partner. Povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se v takovém případě vztahují i na tohoto druhého partnera.

5.6 Zánik partnerství

Ze zákona partnerství zaniká smrtí jednoho z partnerů nebo prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého, a zrušením partnerství rozhodnutím soudu. V případě smrti partnera zaniká partnerství dnem smrti. Byl-li partner prohlášen za mrtvého, pak zaniká dnem, kdy nabylo rozhodnutí o prohlášení za mrtvého právní moci. Pokud by prohlášení za mrtvého bylo zrušeno, má se za to, že jeho partnerství nepřetržitě trvalo. Jinak by tomu bylo v případě, pokud by partner uzavřel partnerství nebo manželství nové, pak by se dřívější partnerství neobnovilo. Stejně je tomu tak i v případě manželství podle zákona o rodině dle ust. § 22. „Zákonodárce zákonem o registrovaném partnerství v tomto směru zapomněl novelizovat v podstatě stejným způsobem ustanovení zákona o rodině. Dle zákona o rodině se totiž původní manželství neobnoví pouze v jediném případě, a to když bylo uzavřeno nové manželství. Jinak se vždy obnoví. Zákon o registrovaném partnerství nyní stanoví, že pokud je zrušeno prohlášení partnera za mrtvého, neobnovuje se partnerství, pokud druhý

⁹⁴ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství*, *Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 22

⁹⁵ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství*, *Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 22

partner uzavřel nové manželství či partnerství (partnerství se tedy neobnoví v obou případech).⁹⁶

Zákon stanoví jen jediný způsob zániku registrovaného partnerství za života partnerů, a to zrušením provedeným soudem na návrh jednoho z partnerů. Nejedná se tedy o standardní pojem „rozvod“, jako je tomu u manželství. *„Pokud jde o zrušení partnerství rozhodnutím soudu, rozlišuje se mezi prokazovaným rozvratem (výslovně sporné řízení) a zrušením partnerství bez zkoumání rozvratu za podmínky, že se druhý partner k návrhu na zrušení připojí.⁹⁷*

Jinak je tomu však v případě manželství, kdy je stanovena zákonná podmínka manželů, které soud rozvede, pokud manželství trvalo alespoň jeden rok a manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí.

„Teprve v případě, že partneři nemohou dohodu nalézt, ať je už důvodem této skutečnosti cokoli, musejí se, chtějí-li své registrované partnerství zrušit, obrátit na soud. V tomto případě je čeká zcela obvyklý proces, kdy navrhovatel musí prokazovat tzv. kvalifikovaný rozvrat partnerského vztahu, tj. musí prokazovat, že soužití partnerů je rozvráceno a že nápravu nelze očekávat.⁹⁸

„O zrušení partnerství, eventuálně o zamítnutí návrhu, soud rozhodne rozsudkem, proti kterému je přípustné odvolání. Zákon neřeší, jakým přídavným jménem se bude označovat bývalý partner, jehož partnerství bylo zrušeno, nezbývá než spolehnout se na praktický život, který odpovídající pojem vytvoří či ustálí.⁹⁹

⁹⁶ Klega, L. *Manželem i registrovaným partnerem zároveň?* *Bulletin advokacie*, 2007, č. 10, str. 47-48

⁹⁷ Švestka, J., Dvořák, J., a kolektiv. *Občanské právo hmotné 3*. Praha: vydavatelství Wolters Kluwer, 2009. ISBN 9788073574666, str. 70

⁹⁸ Zuklínová, M. *Několik slov k zániku registrovaného partnerství*. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica*, 2008, č. 1, str. 226

⁹⁹ Kovářová, D. *Právní úprava registrovaného partnerství*. *Právo a rodina*, roč. 8, č. 7, 2006, str. 11

5.7 Poplatky spojené s manželstvím a registrovaným partnerstvím

Ať už se pro uzavření manželství rozhodne muž a žena, popřípadě pro vstup do registrovaného partnerství dvě osoby stejného pohlaví, musí počítat s poplatky, jež jsou s tímto spojené. Tyto poplatky řeší zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v položce 12. - Uzavření manželství mezi snoubenci nebo vstup do registrovaného partnerství osobami stejného pohlaví, nemají-li trvalý pobyt na území České republiky činí 3.000,- Kč. Pokud však alespoň jeden z těchto osob má trvalý pobyt na území České republiky, činí tento poplatek 2.000,- Kč. Vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost, nebo vydání povolení učinit prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství před jiným než příslušným matričním úřadem, činí poplatek v obou případech 1.000,- Kč. – Od tohoto poplatku jsou osvobozeny osoby těžce zdravotně postižené.

Výše uvedené poplatky se vybírají jen od jednoho ze snoubenců nebo jen od jedné osoby vstupující do registrovaného partnerství. U poplatku na vydání povolení uzavřít manželství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost, nebo vydání povolení učinit prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství před jiným než příslušným matričním úřadem se tento poplatek vybírá také jen jednou, povoluje-li se uzavření manželství mimo úředně určenou místnost a současně i mimo stanovenou dobu nebo povoluje-li se učinění prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství před jiným než příslušným matričním úřadem.

Vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství v cizině nebo s cizincem, činí poplatek opět v obou případech 500,- Kč.

Za návrh na zahájení řízení o rozvod manželství, za návrh na zahájení řízení na určení neplatnosti nebo neexistence manželství, za návrh na zahájení řízení o zrušení, neplatnosti nebo neexistenci partnerství vybere soud poplatek ve výši 2.000,- Kč (dle Sazebníku poplatků zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích – Položky 2 bodu 6).

5.8 Právní následky registrovaného partnerství (některé změny právních předpisů)

Tuto kapitolu věnuji právním předpisům, jež byly na základě přijetí zákona o registrovaném partnerství změněny. Současně i v této kapitole doplním ještě některá práva a povinnosti partnerů oproti manželům.

Zásadní je dle mého názoru ta skutečnost, že mezi partnery na rozdíl od manželů nevzniká majetkové společenství – *„Společné jmění může vzniknout jen mezi manžely“*¹⁰⁰. Veškerý majetek, který spolu registrovaní partneři mají je tedy v podílovém spoluvlastnictví. *„Podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. Není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly všech spoluvlastníků stejné.“*¹⁰¹ *„V případě, že se jeden z podílových spoluvlastníků rozhodne převést svůj podíl na partnera, neuplatní se předkupní právo ostatních spoluvlastníků (§ 140 ObčZ).“*¹⁰² Protože mezi partnery nevzniká společné jmění, není třeba soudu předkládat spolu s návrhem na zrušení partnerství tzv. „majetkové vyrovnání“ jako je tomu u manželů.

§ 15 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, uvádí tzv. posmrtnou ochranu, kdy partner má právo domáhat se ochrany osobnosti zemřelého partnera. Dle ustanovení § 116 výše uvedeného zákona je partner považován za osobu blízkou.

Podstatnou změnou pro registrované partnery je to, že jsou uvedeni v první dědické skupině spolu se zůstavitelovými dětmi a manželem, každý z nich tedy dědí stejným dílem. V druhé dědické skupině dědí partner společně s rodiči zůstavitele a tzv. spolužijícími osobami. *„Ve druhé dědické skupině nejsou dědické podíly jednotlivých dědiců rovné, jako tomu bylo v první dědické skupině. Dochází zde ke zvýhodnění manžela nebo registrovaného partnera tím, že se mu musí dostat minimálně polovina dědictví, druhou polovinu si pak*

¹⁰⁰ § 136 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění

¹⁰¹ § 137 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění

¹⁰² Osuská, R. Registrované partnerství a činnost notáře, Ad Notam, 2006, č. 3, str. 90

rovným dílem rozdělí ostatní dědicové druhé skupiny.“¹⁰³ Existence partnerství nezakládá žádné osvobození od povinnosti partnera - dědice zaplatit dědickou daň. „V případě pořizování závěti, kde je jeden z partnerů zákonným dědicem či je závěť pořizována v jeho prospěch, nemůže druhý partner působit jako úřední osoba, svědek, pisatel, tlumočník nebo předčítatel (§ 476f ObčZ).“¹⁰⁴

Vztahy k nájemnímu bytu v registrovaném partnerství uvádí § 705a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Uzavřením partnerství nevzniká společný nájem bytu jako je tomu u manželů (§703 odst. 1 „*Jestliže se za trvání manželství manželé nebo jeden z nich stanou nájemci bytu, vznikne společný nájem bytu manžely.*“), není však vyloučen vznik společného nájmu bytu na základě dohody.¹⁰⁵

„Občanský zákoník ale výslovně přiznává partnerovi po dobu trvání partnerství užívat byt, jenž je v nájmu druhého partnera, a přiznává mu všechna práva s tím spojená. V případě zrušení partnerství nebo jeho prohlášení za neplatné či neexistující, právo užívat byt druhého partnera zaniká ex lege, aniž by občanský zákoník umožňoval vznik nároku na zabezpečení bytové náhrady. V tomto směru je tedy partner chráněn méně než manžel. Pokud jde o přechod nájmu bytu v důsledku smrti partnera, který byl nájemcem bytu, příp. trvalého opuštění společné domácnosti (§ 706 a 708 ObčZ) přechází nájem na druhého partnera za podmínky, že prokáže, že ke dni smrti žil s partnerem ve společné domácnosti a nemá vlastní byt (§706 odst. 1 věta první ObčZ).“¹⁰⁶ § 713 odst. 1 ObčZ uvádí: „*Jestliže byt zvláštního určení po smrti nájemce nebo po rozvodu jeho manželství užívají dále manžel, bývalý manžel nebo osoby uvedené v § 706 odst. 1 (manžel, partner, rodič, sourozenec, zeť, snacha, dítě nebo vnuk), nejsou povinny se z bytu vystěhovat, dokud jim není zajištěna přiměřená bytová náhrada.*“

¹⁰³ Fiala, J., Kindl, M. *Občanské právo hmotné*. Plzeň, vydavatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 332

¹⁰⁴ Osuská, R. *Registrované partnerství a činnost notáře, Ad Notam*, 2006, č. 3, str. 90

¹⁰⁵ § 700 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník - Společný nájem vzniká též dohodou mezi dosavadním nájemcem, další osobou a pronajímatelem.

¹⁰⁶ Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství, Bulletin Advokacie*, č. 2, 2007, str. 22 - 23

Pro účel trestního zákona je partner zařazen do výčtu osob blízkých.¹⁰⁷ V trestním řízení je partner postaven na roveň manžela nebo druha. Ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním uvádí: „*Neužije-li obviněný práva zvolit si obhájce a nezvolí-li mu ho ani jeho zákonný zástupce, může mu ho zvolit jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner, druh, jakož i zúčastněná osoba. Je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, mohou tak učinit tyto osoby i proti jeho vůli.*“ Partner má také právo odepřít výpověď jako svědek (§ 100 TŘ), partner je také zařazen do výčtu osob, kterých se týká trestní stíhání se souhlasem poškozeného (§ 163 TŘ) a dále má partner právo napadnout rozsudek odvoláním ve prospěch obžalovaného (§ 247 TŘ).

Co se týká pracovněprávního vztahu, ten nemůže stejně jako mezi manžely vzniknout ani mezi partnery. Tuto podmínku uvádí zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce v ustanovení § 318.

V závěru této kapitoly je důležité shrnout zákon o registrovaném partnerství jako celek. - Osoby stejného pohlaví tedy mohou v naší zemi vstoupit do partnerství, v němž mu vznikají určitá práva a povinnosti. V souvislosti s tím pak zákon upravuje přesné podmínky pro uzavření takového partnerství, ale také i jeho zrušení, neplatnost či neexistenci... Při studii samotného zákona, průběhu jeho schválení a komentářích od různých odborníků, kteří o právní úpravě mluví jako velmi nezdařilé, nešťastné, či dokonce diskriminující tradiční rodinu, bych já osobně viděla v přijetí této normy jistý pokrok. I přesto, že panuje přesvědčení o tom, že homosexuální páry nemohou naší společnost nikterak obohatit, a to konkrétně ve smyslu plodit a vychovat děti, není vhodné jim brát jiná práva ve smyslu zákona o registrovaném partnerství.

¹⁰⁷ § 125 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění - Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.

6. De lege ferenda

V této kapitole, jež jsem nazvala „de lege ferenda“ bych ráda nastínila návrh nového občanského zákoníku. Dlouho očekávanému návrhu předcházela několikaletá příprava. *„Od devadesátých let působila při Ministerstvu spravedlnosti ČR komise pro rekonstrukci občanského práva, tvořená zástupci široké právníkové veřejnosti (advokáti, notáři, soudci i akademičtí pracovníci). V roce 2000 pověřil tehdejší ministr spravedlnosti Otakar Motejl dva z jejích členů, profesora Karla Eliáše a docentku Michaelu Zuklínovou, přípravou věcného záměru nového občanského zákoníku. Věcný záměr určil koncepci budoucího zákoníku a základní obrysy řešení klíčových institutů.“*¹⁰⁸

*„Návrh občanského zákoníku vychází z faktu, uznaného i českým ústavním pořádkem, že přirozená svoboda člověka má přednost před státem v tom smyslu, že stát není tvůrcem svobody člověka, ale jejím ochráncem. I podle čl. 8 Listiny základních práv a svobod stát člověku svobodu nedává, nýbrž zaručuje mu ji. Z tohoto pojetí vychází hledisko autonomie vůle.“*¹⁰⁹ Dále také důvodová zpráva uvádí, že návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, a je slučitelný s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, a s právními akty Evropských společenství.

Úplně první verzi návrhu nového občanského zákoníku představilo veřejnosti Ministerstvo spravedlnosti dne 17. května 2005, a zahájilo k němu veřejnou diskusi. *„V období dvou let byly pod patronací Ministerstva spravedlnosti, ale i celé řady dalších institucí (zejména Právníkové fakulty v Praze a Olomouci, Ústav státu a práva AV ČR) pořádány konference a diskusní fóra týkající se přípravy návrhu nového občanského zákoníku, mnohdy s mezinárodní účastí. Výsledky těchto debat byly průběžně analyzovány a zapracovávány zpracovateli ve spolupráci s rekonstrukční komisí.“*¹¹⁰ - Seznam

¹⁰⁸ Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku, Dostupné z:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

¹⁰⁹ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku, z roku 2009, Dostupné z:

http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/2011/Duvodova_zprava_%28duben_2009%29.pdf

¹¹⁰ Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku, Dostupné z:

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

členů této rekodifikační komise Ministerstva spravedlnosti uvádím ve své práci v příloze č. 4 na str. 79.

Následně pak byla dne 19. května 2007 představena druhá verze návrhu, která již byla z legislativního hlediska připravena k rozeslání do oficiálního připomínkového řízení. V červenci 2007 však ještě Ministerstvo spravedlnosti požádalo 38 nezávislých expertů o posouzení návrhu, zda je způsobilý k rozeslání do připomínkového řízení. *„Toto neformální připomínkové řízení se neslo v konstruktivním duchu, převážná většina podpořila záměr, byť s řadou doporučení a připomínek.“*¹¹¹ Na základě tohoto pak Ministerstvo spravedlnosti rozhodlo o dopracování návrhu a proto jej rozdělilo do deseti částí, kdy ke každé části sestavilo různé „minitymi expertů“ (jež jsou představeny v příloze č. 5 na str. 80), které měly za úkol připravit finální verzi návrhu. „Nad činností minitymů měl dohled tzv. Řídící výbor (blíže viz příloha č. 6 na str. 83), který společně s rekodifikační komisí zajišťoval kontinuitu a provázanost jednotlivých oblastí. Činnost minitymů byla ukončena v březnu 2008. Následně byl návrh dopracováván a rozeslán počátkem června 2008 do připomínkového řízení. V připomínkovém řízení se k návrhu mohla mimo povinných připomínkových míst vyjádřit i nejširší veřejnost, a to prostřednictvím elektronické pošty. Za tímto účelem byla zřízena a fungovala elektronická adresa *obcanskyzakonik@msp.justice.cz*. Ministerstvo spravedlnosti si v listopadu roku 2008 nechalo zpracovat posudek Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky. Z posudku vyplývá, že nový občanský zákoník je z obsahového hlediska dobře srozumitelný i pro běžné uživatele bez právního vzdělání. Z formálního hlediska Ústav pro jazyk český podtrhl, že je zákoník napsán kultivovaně a je uspokojivě dodržena jazyková pravopisná norma. Ústav rovněž upozornil, že některé výrazové prostředky a pojmy jsou z hlediska dnešního českého jazyka zastaralé. Přitom ústav zdůraznil, že opětovné zavádění nepoužívaných termínů může hrát i pozitivní roli, zejména pokud diskontinuita jejich užívání byla uměle způsobena za totalitního režimu.“¹¹²

¹¹¹ *Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku*, Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

¹¹² *Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku*, Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

Na počátku ledna 2009 předložilo Ministerstvo spravedlnosti vládě k dalšímu projednání návrh nového občanského zákoníku tentokrát společně s návrhem zákona o obchodních korporacích a zákonem o mezinárodním právu soukromém. Tyto návrhy byly znovu revidovány v rekodifikačních komisích během podzimu 2010 a na konci roku pak rozeslány do meziresortního připomínkového řízení. „*Ministerstvo návrh rozeslalo nejen celé řadě povinných připomínkových míst, ale i dalším resortním organizacím a subjektům, včetně územních i profesních samospráv, nestátních neziskových organizací, zájmových spolků apod. K návrhu se mohla vyjádřit také odborná i laická veřejnost (skrže opětovně spuštěnou elektronickou adresu obcanskyzakonik@msp.justice.cz.)*“¹¹³

„V souladu s plánem legislativních prací pro rok 2011 byl návrh nového občanského zákoníku spolu s návrhem zákona o obchodních korporacích a zákonem o mezinárodním právu soukromém odeslán dne 11. dubna 2011 Legislativní radě vlády k projednání. Vláda ČR schválila na svém zasedání 18. května 2011 návrh nového občanského zákoníku svým usnesením č. 357 a návrh byl poté odeslán do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky jako sněmovní tisk č. 362. Poslanecká sněmovna schválila návrh v 1. čtení na své 19. schůzi dne 8. června 2011 a přikázala jeho projednání ústavně právnímu výboru.“¹¹⁴

6.1 Registrované partnerství jako součást rodinného práva

Část druhá nového občanského zákoníku je věnována rodinnému právu. Návrh občanského zákoníku z let 2005 a 2007 obsahoval téměř shodně právní pravidla upravující manželství (jeho vznik, povinnosti a práva manželů, zánik manželství), příbuzenství (jeho pojem a druhy, vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně určování rodičovství a osvojení), poručenství a jiné formy péče o dítě (totiž kromě poručenství zejména také opatrovnictví a svěření dítěte do péče,

¹¹³ Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku, Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

¹¹⁴ Časové mezníky přípravy návrhu nového občanského zákoníku, Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecne-o-zakoniku.html>

resp. pěstounství), ale také „zapsané partnerství“ (jeho vznik, povinnosti a práva partnerů, zánik partnerství).

„Zapsané partnerství“, nikoli tedy registrované partnerství, jako tomu bylo doposud, bylo v návrhu občanského zákoníku z let 2005 a 2007 upravováno shodně v Hlavě IV, a obsahovalo např.:

- „Zapsané partnerství (dále jen „partnerství“) je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé zákonem stanoveným způsobem.“¹¹⁵ - partnerství se tedy již neregistruje, nýbrž zapisuje.

- „Partnerství vzniká souhlasným projevem vůle dvou osob stejného pohlaví, že spolu vstupují do partnerství. Projev vůle o vstupu do partnerství činí osoby vstupující do partnerství osobně před matričním úřadem v sídle krajského úřadu, který je příslušný pro obvod, v němž je alespoň jedna z osob vstupujících do partnerství hlášena k trvalému pobytu (dále jen „příslušný matriční úřad“), v přítomnosti dvou svědků a matrikáře. Projev vůle o vstupu do partnerství se činí veřejně.“¹¹⁶ - projev vůle je učiněn tak, že osoba, která za příslušný matriční úřad projev vůle o vstupu do partnerství přijímá, položí osobám vstupujícím do partnerství otázku, zda chtějí spolu vstoupit do partnerství; kladnou odpovědí obou osob vznikne partnerství.

- „Pokud jde o předkládané doklady, platí samozřejmě stejná pravidla (ba nutně ještě přísnější) jako u uzavření manželství: nelze prominout ani osvědčení o totožnosti, ani osvědčení o státním občanství ČR. V neposlední řadě i zde je naprosto nezbytné, aby osoby vstupující do partnerství výslovně a shodně uvedly, že jim není známa existence zábran pro partnerství.“¹¹⁷

- Do partnerství může vstoupit každý komu to zákon nezakazuje. Ohledně způsobilosti ke vstupu do partnerství, ta je téměř shodná se stávající úpravou. Na místo „do partnerství nemůže vstoupit osoba, která nedosáhla věku 18 let; nemá způsobilost k právním úkonům“ se nově uvádí „do partnerství nemůže vstoupit osoba, která není zletilá, nebo není plně svéprávná“. Zákaz

¹¹⁵ § 836 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹¹⁶ § 837 odst. 1 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹¹⁷ Důvodová zpráva k § 856 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2007

uzavření partnerství stále platí pro příbuzné v linii přímé a sourozence. Stejně tak zůstává zákaz vstupu osob do partnerství, z nichž žádná není státním občanem České republiky.

- „Partnerství nevznikne, jestliže žádná z osob, které spolu chtěly vstoupit do partnerství, nebyla občanem ČR, nebo jestliže projev vůle o vstupu do partnerství trpěl podstatnou vadou. O neexistenci partnerství rozhodne soud i bez návrhu. Návrh může podat, kdo prokáže právní zájem na takovém zjištění, nebo státní zástupce.“¹¹⁸ § 845 odst. 3 uvádí: „Ustanovení § 551 odst. 2 se použije přiměřeně. - Důvodová zpráva k tomu uvádí: „Obdoba ust. § 551 odst. 2 výslovně vyjádřená, by zněla takto (výslovně): *Majetkové poměry osob, které spolu chtěly vstoupit do partnerství, se posoudí jednotlivě podle povahy věci; nelze-li jinak, použijí se ustanovení o bezdůvodném obohacení; v těchto záležitostech je třeba brát ohled na tu z osob, která při projevu vůle o vstupu do partnerství jednala v dobré víře, jakož i na práva a právní zájmy třetích osob.*“¹¹⁹ - tato část neexistence partnerství dle návrhu nového občanského zákoníku nikterak tedy nespecifikuje „podstatnou vadu“ jako současná právní úprava. Důvodová zpráva k tomu uvádí: „Pokud se pak jedná o tzv. podstatné závady, rozumí se jimi závažné nedostatky projevu vůle (vedoucího ke vstupu do partnerství), a to jak nedostatky označované teorií za vnitřní, tak nedostatky vnější, totiž formální. Takovými nedostatky pak jsou: nedostatek vůle k partnerství, nedostatek projevu vůle o vstupu do partnerství, projevy vůle o vstupu do partnerství.“¹²⁰ Nově však může návrh na neexistenci partnerství podat i státní zástupce.

- Neplatnost partnerství je vázána na skutečnost, že partnerství vzniklo porušením zákonného zákazu (což je shodné se současnou úpravou). Partnerství, které již zaniklo, lze prohlásit za neplatné. Nově je však uvedeno: „Soud může partnerství prohlásit za neplatné na návrh některého z partnerů nebo státního zástupce, anebo i bez návrhu. Trpěl-li však projev vůle o vstupu do partnerství méně podstatnou vadou, může návrh podat jenom ten z partnerů, jehož projev vůle takovou vadou trpěl, a to nejpozději do jednoho roku ode dne,

¹¹⁸ § 845 odst. 1 a odst. 2 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹¹⁹ Důvodová zpráva k § 845 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²⁰ Důvodová zpráva k § 845 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

*kdy tak vzhledem k okolnostem mohl nejdříve učinit, popřípadě kdy se dozvěděl o pravém stavu věci.*¹²¹

*- Ohledně práv a povinností partnerů, je zde shoda, neboť partneři mají v partnerství rovné povinnosti a rovná práva. Nově je uvedeno: „Pro vzájemné povinnosti a vzájemná práva partnerů se použijí obdobně ustanovení o povinnostech a právech manželů, zejména pak pro vzájemné majetkové povinnosti a práva se použijí obdobně ustanovení majetkového práva manželského, pro poměry týkající se bydlení se použijí obdobně ustanovení o bydlení manželů, pro dědění se použijí obdobně ustanovení o dědění manželů, a pro vzájemnou vyživovací povinnost jak v době trvání partnerství, tak i po jeho zrušení, se použijí obdobně ustanovení o vzájemné vyživovací povinnosti manželů, popřípadě rozvedených manželů, ledaže osoby, které mají v úmyslu spolu vstoupit do partnerství, spolu uzavřou dohodu, v níž vzájemné budoucí poměry samy upraví, a to i pro případ zániku partnerství; taková dohoda vyžaduje náležitosti veřejné listiny. Ustanovení o osvojení manžely a o svěření dítěte do péče manželů se nepoužijí.*¹²² - Důvodová zpráva k tomuto uvádí: „Je-li některý z partnerů rodičem, je třeba - pokud jde o dítě - postupovat tak, jakoby tato osoba nebyla vstoupila do partnerství. Je nadále singulárně posuzovaným rodičem tohoto dítěte. Zejména je vyloučeno, aby vstup do partnerství mohl mít za následek omezení rodičovských práv této osoby. Situace osvojení dítěte manžely a svěření dítěte do péče manželů (roz. společné péče) se vylučují z okruhu ustanovení analogicky použitelných v případech partnerů.¹²³

- Zánik partnerství je nově umožněn dohodou, vedle zániku smrtí jednoho z partnerů nebo rozhodnutím soudu o zrušení partnerství. Dohoda o zániku partnerství musí mít písemnou formu a musí být předložena matričnímu úřadu, který partnerství zapsal; účinky dohody nastávají zápisem do matriky. „Nedohodnou-li se partneři o zrušení partnerství, může každý z nich navrhnout, aby o zrušení partnerství rozhodl soud. Prokáže-li se, že soužití partnerů je

¹²¹ § 846 odst. 2 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²² § 848 odst. 2 a odst. 3 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²³ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

*rozvráceno a nelze očekávat nápravu, soud partnerství zruší.*¹²⁴ - „Pro následky zániku partnerství se použijí obdobně ustanovení o následcích zániku manželství.“ - Důvodová zpráva k tomu uvádí: „Jedná se především o majetkové, resp. osobně majetkové důsledky zániku partnerství, jenž se může dotknout nejen práv třetích osob, ale popřípadě i dítěte, které s partnery žije, bez ohledu na to, jaké je jeho konkrétní právní postavení (dítě partnera z předchozího manželství, dítě partnerovy zemřelé manželky atd.). Rovněž v partnerství je třeba chránit slabšího z obou partnerů. Je proto na místě, aby se obdobně použila ustanovení o důsledcích zániku manželství.“¹²⁵

- „Vznik a zánik partnerství má pro řešení jednotlivých povinností a práv partnerů stejné důsledky jako manželství, pokud zákon nestanoví jinak.“¹²⁶ - Důvodová zpráva k tomu uvádí: „Jednotlivé právní důsledky projevu vůle o vstupu do partnerství (důsledky pro jednotlivé právní sféry, a to především veřejnoprávní – daňovou, dávkovou, zdravotní atd.) budou upraveny konkrétně (zpravidla doplněním příslušných dosavadních právních předpisů).“¹²⁷

Jak jsem již jednou v kapitole 6 uvedla, na počátku ledna 2009 předložilo Ministerstvo spravedlnosti vládě k dalšímu projednání návrh nového občanského zákoníku tentokrát společně s návrhem zákona o obchodních korporacích a zákonem o mezinárodním právu soukromém. V tomto návrhu však bylo zcela vynecháno „Zapsané partnerství“, jež obsahovalo návrhy zákona z let 2005 a 2007. Bylo zde pouze jen uvedeno, že „Ustanovení části první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů.“¹²⁸ Toto ustanovení obsahoval i přepracovaný návrh nového občanského zákoníku z roku 2010, avšak pod ust. § 2962. Zapsané partnerství tedy neobsahuje ani aktuální znění nového občanského zákoníku.

V roce 2008 byl předložen k připomínkovému řízení i k veřejné diskusi návrh nového občanského zákoníku, jež obsahoval v části druhé hlavu IV s

¹²⁴ § 852 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²⁵ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²⁶ § 854 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²⁷ Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005

¹²⁸ § 2878 návrhu nového občanského zákoníku z roku 2009

názvem „Zapsané partnerství“. Vypuštění tohoto institutu z návrhu nového občanského zákoníku řeší připomínkové znění návrhu v bodě B) takto: *„Domníváme se, že pro vyčlenění tohoto institutu mimo občanský zákoník chybí jakýkoli věcný důvod. Tento stav je navíc ve zjevném rozporu s § 9 odst. 1 osnovy, podle kterého „občanský zákoník upravuje osobní stav osob“. Důvodová zpráva k § 9 dodává, že je „vyloučeno, aby se úprava statusových otázek ocitla mimo občanský kodex“. Navrhujeme tedy, aby se institut zapsaného partnerství vrátil do osnovy v podobě, v jaké byl v oné verzi z léta 2008. Je třeba říci, že se zařazením institutu zapsaného partnerství do nového občanského zákoníku jeho autoři počítali přinejmenším od roku 2001. Institut zapsaného (registrovaného) partnerství je od roku 2006 součástí českého právního řádu. Není sporu o tom, že se jedná o soukromoprávní institut. Má-li být občanský zákoník obecným kodexem soukromého práva, je vyčlenění zapsaného partnerství mimo něj z odborného hlediska nesmyslné. Nejméně od roku 2001 počítali autoři návrhu se zahrnutím zapsaného partnerství do občanského zákoníku a všechny dosavadní verze návrhu je obsahovaly. Pro zahrnutí zapsaného partnerství do nového občanského zákoníku přitom hovoří řada důvodů: Zákoník má podle § 9 obsahovat veškeré normy týkající se osobního stavu, pročez je vyčlenění jednoho osobního stavu mimo zákoník nesystémové a odporuje textu i záměru nového občanského zákoníku. Zapsané partnerství je silně provázané s řadou institutů občanského práva, např. s ochranou osobnosti, nájemním bydlením, děděním nebo s pojmem osoby blízké, a proto vyčlenění zapsaného partnerství mimo zákoník bude zbytečně činit právní řád nepřehledným. Vypuštění zapsaného partnerství z osnovy znamená kromě toho i pokračování nedostupnosti velmi potřebného institutu společného jmění pro zapsané (registrované) partnery, obsaženého v původních verzích návrhu. Moderní zákoník, psaný pro řadu desetiletí, by měl odrážet platný právní stav a neignorovat existenci registrovaného partnerství v platném právu České republiky.“¹²⁹*

¹²⁹ *Připomínky k návrhu nového občanského zákoníku.* Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/Pripominky_k_navrhu_obcanskeho_zakoniku.pdf

Absence tohoto institutu v občanském zákoníku vyvolává mezi politiky v dnešní době stále velké diskuze. Někteří se dokonce domnívají, že je to příprava na to, aby byl zákon o registrovaném partnerství pro osoby stejného pohlaví zcela v budoucnu zrušen. Dle mého názoru je předčasné zacházet až k myšlenkám, jež směřují k možnosti zrušení právní úpravy registrovaného partnerství. Za dobu necelých šesti let, kdy je zákon součástí našeho právního řádu, uzavřelo registrované partnerství přes 1200 párů gayů a lesbiček, a domnívám se, že i prostá veřejnost si na homosexuální páry více za tuto dobu zvykla a přijala je do společnosti pozitivně.

V závěru je nutné ještě dodat, že nový občanský zákoník a spolu s ním i zákony, které společně s občanským zákoníkem tvoří rekonstrukci soukromého práva v České republice – tedy zákon o obchodních korporacích a zákon o mezinárodním právu soukromém, podepsal prezident republiky dne 20.2.2012. *„Návrh zákoníku má pět částí. První část se věnuje právnímu postavení člověka jako jednotlivce. Druhá část upravuje rodinné právo - například institut manželství a práva a povinnosti manželů, rodičů i dětí. Třetí část se týká tzv. absolutních majetkových práv - vymezuje držbu, vlastnictví, spoluvlastnictví, věcná práva k cizím věcem, správu cizího majetku a dědické právo. Čtvrtá část se zabývá relativními majetkovými právy a řeší vznik závazků a jejich obsah, zajištění a zánik. Poslední část kodexu upravuje ustanovení společná, přechodná a závěrečná - zejména pravidla přechodu ze současné právní úpravy na nový právní pořádek. Nový občanský zákoník nabyde účinnosti 1. ledna 2014.“*¹³⁰

¹³⁰ Prezident republiky podepsal nový občanský zákoník. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/aktuality/31-prezident-republiky-podepsal-novy-obcansky-zakonik.html>

7. Závěr

Registrované partnerství je i po skoro šesti letech po jeho přijetí tématem jež otevírá diskuzi mnoha lidí. Já osobně jsem si právní úpravu registrovaného partnerství vybrala dobrovolně hlavně proto, abych se s touto problematikou mohla lépe seznámit, a zhodnotit tak, zda se jedná opravdu o tak „nešťastnou právní úpravu“, jak mnozí experti a politici tvrdí, nebo zda přijetí této normy bylo opravdu v naší zemi pro osoby stejného pohlaví tolik potřebné.

Stále se setkáváme s názory lidí, kteří nedokážou, možná ani nechtějí, vztah osob stejného pohlaví pochopit. Právě proto pak takové množství lidí samotný zákon odsuzují. Někteří si myslí, že se homosexualita dá léčit, že je to prostě jen chvilková nemoc lidí. Sama jsem však toho názoru, že homosexualita není příčinou žádné nemoci, že se skutečně jedná pouze o sexuální orientaci se kterou se jedinec narodí. V průběhu života si pak gayové i lesbičky musí projít obdobím, aby přijali sami sebe. A možná se tak děje právě proto, že naše republika stále není připravena s touto populací žít a tolerovat ji takovou, jaká skutečně je.

Zákon o registrovaném partnerství přinesl do České republiky naději na plnohodnotný život s právy a povinnostmi všech jedinců, jejichž sexuální orientace je odlišná od většiny populace. Je určitě žádoucí, aby i tyto osoby mohli partnerství uzavřít, vzájemně se zastupovat, mít mezi sebou vyživovací povinnost, dědit po sobě atd.

Přijetím zákona o registrovaném partnerství se otevřel „nový svět“ homosexuálním párům. I ti mají totiž stejné potřeby jako heterosexuální páry, a stejně tak jako oni touží po lásce, vzájemnosti a opoře....

Vzhledem k tomu, že návrh nového občanského zákoníku nepřinesl institut zapsaného partnerství, je nyní otázkou, zda dojde v budoucnu k novelizaci samotného zákona o registrovaném partnerství, a co by případně tato novela přinesla?!

8. Résumé

The theme of my dissertation is “Legislation of registered partnership“. The law of registered partnership is part of the Czech legislation from July 2006. It adjusts living of two people of the same sex. I choosed this topic, because approval of the law was accompanied by very emotionally tensed discussions, especially after a series of failed legislative proposals. The law was approved by the Chamber of Deputies on March 15, 2006 and came into force on July 1, 2006 and the Czech Republic get closer or even assigned to most of the European countries, that have the same or similar adjustment known for decades. The law of registered partnership is known as a step towards equality for gay people. It exactly defines the scope of the rights and obligations of those persons. It adjusts partnership, its annulment, the conditions for cancellation or termination and mutual maintenance duty between partners.

My dissertation is based on information from the valid legislation, specialized books, journals and newspaper articles, bills, and websites as it is indicated in links below the line and in the list of references.

The law of registered partnership brought into the Czech Republic hope of a full life with the rights and obligations of all individuals whose sexual orientation is different from the majority population. It is desirable that these persons can create a partnership, mutually represent each other, have a duty to maintain, inherit, etc.

Completely new world opened for gay couples by approval of the law of registered partnership. These people have the same needs as the straight couples. Homosexuals also desire for love, reciprocity and support.

The proposal of new Civil Code does not include the institute of registered partnership, the question is now whether there will be in the future any amendment to the law on registered partnership itself, and what could possibly brings this amendment.

9. Seznam použité literatury

- Baršová, A. *Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?*, Sociální studia, rok 2002, č. 7.
- Haderka, J. F. *Několik poznámek k nedávnému pokusu o právní institucionalizaci homosexuálního soužití v České republice*, Správní právo, 1998, č. 5.
- Melicharová, D. *Registrované partnerství osob téhož pohlaví*. Zdravotnictví a právo, 2004, č. 4.
- Korecký, M. *Klausova veta: socialismus, EU... a gayové*. Týden, 2006, roč. 13, č. 8.
- Holub, M. *Registrované partnerství? Ani ryba ani rak*. Právní rozhledy, 2006, č. 9.
- Klaus, V. *Registrace partnerství: Pokrok nebo nezodpovědné riziko?* Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2006, ISBN 8086547515.
- Hrušáková, M., Králíčková, Z. *České rodinné právo*. Brno. Nakladatelství Doplněk, 2006, ISBN 8021039744.
- Hrušáková, M. *Zákon o registrovaném partnerství*. Bulletin Advokacie, 2007, č. 2.
- Kovářová, D. *Právní úprava registrovaného partnerství*. Právo a rodina, 2006, roč. 8, č. 7.
- Choděra, O. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha: vydavatelství Grada, 2002, ISBN 8024702177.
- Klega, L. *Manželem i registrovaným partnerem zároveň?* Bulletin advokacie, 2007, č. 10.
- Švestka, J., Dvořák, J., a kolektiv. *Občanské právo hmotné 3*. Praha: vydavatelství Wolters Kluwer, 2009. ISBN 9788073574666.
- Zuklínová, M. *Několik slov k zániku registrovaného partnerství*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2008, č. 1.
- Osuská, R. *Registrované partnerství a činnost notáře*, Ad Notam, 2006, č. 3.
- Fiala, J., Kindl, M. *Občanské právo hmotné*. Plzeň, vydavatelství Aleš Čeněk, 2009.
- Hrušáková, M. a kol. *Zákon o rodině, Zákon o registrovaném partnerství komentář*. Praha: vydavatelství C.H.Beck, 2009. ISBN 9788074000614.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

- Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých zákonů z roku 1997, 1999
- Vládní návrh zákona z roku 2001
- Návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2002 (zpracovaný Gay Ligou)
- Návrh zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003, 2004, 2005
- Důvodová zpráva k návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých zákonů z roku 1997, 1999
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona z roku 2001
- Důvodová zpráva k návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2002 (zpracovaný Gay Ligou)
- Důvodová zpráva k návrhu zákona o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů z roku 2003, 2004, 2005
- Návrh nového občanského zákoníku z roku 2005, 2007, 2009
- Důvodová zpráva k návrhu nového občanského zákoníku z roku 2005, 2007, 2009
- Připomínky k návrhu nového občanského zákoníku

<http://www.iniciativa.cz>

<http://www.rodiny.cz/07/>

<http://www.glpartnerstvi.cz>

<http://www.jmeni-manzelu.cz>

<http://cs.wikipedia.cz>

<http://referaty-seminarky.cz>

<http://www.partnerstvi.cz>

<http://ireferaty.cz>

<http://psp.cz>

<http://lgbt.poradna-prava.cz>

<http://www.senat.cz>

<http://racek.vlada.cz>

<http://justice.cz>

<http://www.nakluky.cz>

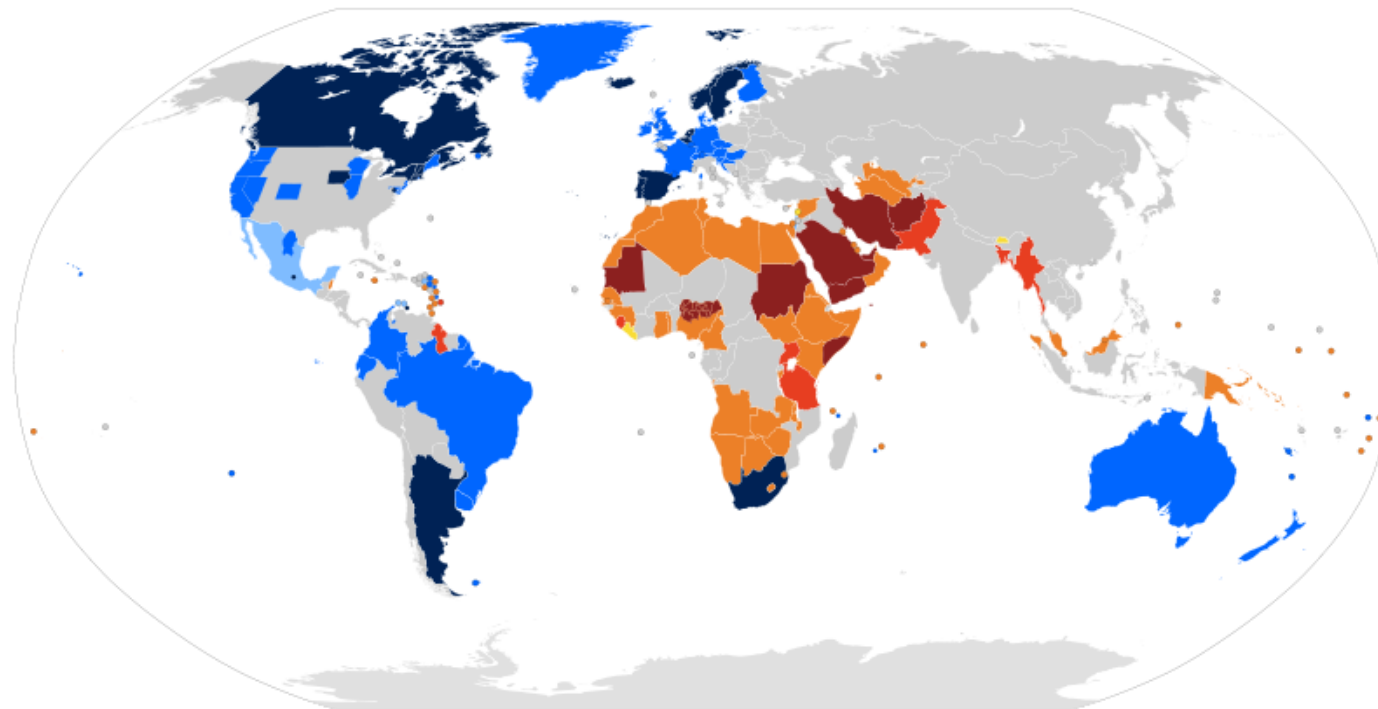
<http://www.obcanskyzakonik.cz>

<http://ireferaty.cz>

<http://obcanskyzakonik.justice.cz>

<http://www.beck-online.cz>

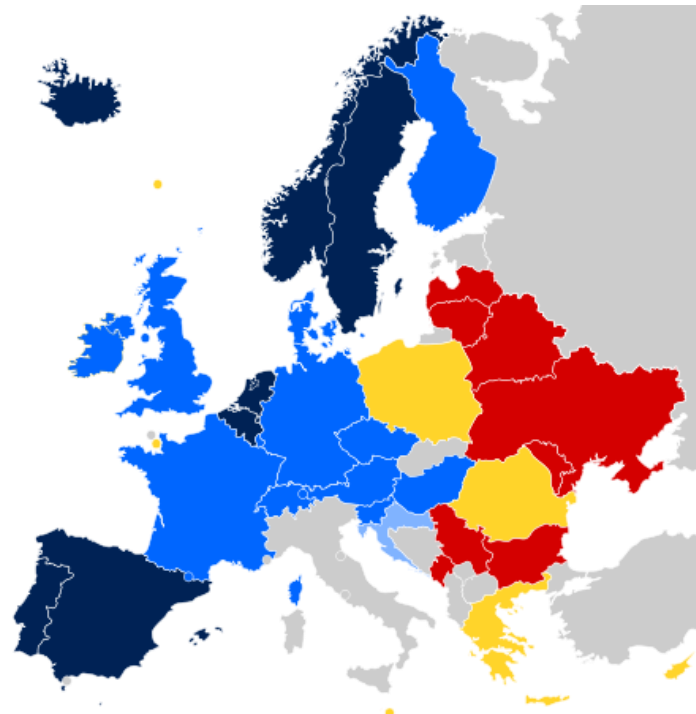
Příloha č. 1 - Registrované partnerství ve světě

Status partnerství

- Stejnopohlavní manželství
- Jiný druh partnerství či soužití
- Uznání zahraničních stejnopohlavních manželství
- Bez uznání stejnopohlavních párů

Trestnost sexuálního styku

- Minimální postih
- Značný postih
- Doživotní vězení
- Trest smrti
- Nezjištěno

Stejnopohlavní svazky v Evropě

- Stejnopohlavní manželství
- Jiný registrovaný svazek
- Neregistrované soužití
- Politicky zvažováno
- Neuznáváno či neznámo
- Stejnopohlavní manželství zakázáno

Zdroj přílohy: http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1kony_t%C3%BDkaj%C3%ADc%C3%AD_se_homosexuality (aktualizované k 10/2011)

Příloha č. 2 – Seznam matričních úřadů

Seznam matričních úřadů, na nichž mohou páry od 1. července 2006 učinit oficiální prohlášení o uzavření partnerství:

1. Hlavní město Praha - Úřad městské části Praha 1
2. Středočeský kraj - Magistrát města Kladno
3. Jihočeský kraj - Magistrát města České Budějovice
4. Plzeňský kraj - Úřad městské části obvodu Plzeň 3
5. Karlovarský kraj - Magistrát města Karlovy Vary
6. Ústecký kraj - Úřad městského obvodu Ústí nad Labem-město
7. Liberecký kraj - Magistrát města Liberec
8. Královehradecký kraj - Magistrát města Hradec Králové
9. Pardubický kraj - Magistrát města Pardubice
10. Vysočina - Magistrát města Jihlava
11. Jihomoravský kraj - Úřad městské části Brno-střed
12. Olomoucký kraj - Magistrát města Olomouc
13. Moravskoslezský kraj - Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz
14. Zlínský kraj - Magistrát města Zlín

Příloha č. 3 – Tiskopis k registrovanému partnerství

Dotazník k REGISTROVANÉMU PARTNERSTVÍ

Příslušný matriční úřad: Magistrát města Karlovy Vary

	OSOBY, KTERÉ CHTĚJÍ VSTOUPIT DO REGISTROVANÉHO PARTNERSTVÍ	
Jméno, popř. jména a příjmení		
Rodné příjmení		
Datum, místo a okres (stát) narození		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Státní občanství		
Bydliště (trvalý pobyt)		
Otec: Jméno(a), příjmení, popř. rodné příjmení Datum narození Místo, okres (stát) narození		
Matka: Jméno(a), příjmení, popř. rodné příjmení Datum narození Místo, okres (stát) narození		

V dne

.....
Podpis osoby, která chce vstoupit
do registrovaného partnerství.....
Podpis osoby, která chce vstoupit
do registrovaného partnerství

<p><u>Předloženy byly tyto doklady:</u></p> <p>1. Občanský průkaz*) č. vystavený dne v</p> <p>2. Rodný list vydaný v dne roč. č.</p>	<p><u>Předloženy byly tyto doklady:</u></p> <p>1. Občanský průkaz*) č. vystavený dne v</p> <p>2. Rodný list vydaný v dne roč. č.</p>
--	--

*) (případně povolení k trvalému pobytu nebo cizozemský cestovní doklad)

.....
razítko a podpis matrikáře

Zdroj přílohy: <http://www.mmkv.cz/index.asp?menu=1>

Příloha č. 4 – Seznam členů rekodifikační komise Ministerstva spravedlnosti k novému občanskému zákoníku od roku 2000 do současnosti

Seznam členů rekodifikační komise Ministerstva spravedlnosti:

JUDr. Alena Bányaiová, CSc.	advokátka
JUDr. Josef Barák	ČNB
JUDr. Václav Bednář, Ph. D.	ZČU Plzeň
JUDr. Petr Bezouška, Ph.D.	ZČU Plzeň
JUDr. Jaroslav Bureš	Vrchní soud v Praze
Prof. JUDr. Jan Dědič	VŠE Praha
Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš	ZČU Plzeň
JUDr. Dušan Diviš	advokát
Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.	UK Praha
Prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.	MU Brno
JUDr. Ondřej Frinta	UK Praha
Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph. D.	ZČU Plzeň
JUDr. Jan Hejda, Ph. D.	ZČU Plzeň
Prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc.	UP Olomouc
JUDr. Milan Hulmák, Ph. D.	ZČU Plzeň
Prof. JUDr. Jan Hurdík, CSc.	MU Brno
JUDr. František Ištváněk	Nejvyšší soud
JUDr. Miloslav Jindřich	Notářská komora
JUDr. Milan Kindl, CSc.	ČAK
JUDr. Ladislav Krym	ČAK
JUDr. Petr Lavický, Ph. D.	Nejvyšší správní soud
Doc. JUDr. Dr. Alena Macková, Ph.D.	UK Praha
JUDr. Filip Melzer, Ph.D, LL.M.	UP Olomouc
Mgr. Erich Mrzena	Notářská komora
JUDr. Hana Nová	Obvodní soud pro Prahu 8
Mgr. Mgr. Jan Petrov, LL.M.	Justiční akademie
Doc. JUDr. Stanislav Plíva, CSc.	UK Praha
JUDr. Pavla Schödelbauerová	Ministerstvo pro místní rozvoj
JUDr. Jaroslav Svejkovský	advokát
RNDr. Tomislav Šimeček	Sdružení majitelů domů
doc. JUDr. Ivana Štenglová	Nejvyšší soud
Prof. JUDr. Jiří Švestka, Dr.Sc.	UK Praha
JUDr. Petr Tégl, Ph. D.	UP Olomouc
Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.	UP Olomouc
JUDr. Blanka Tomančáková, Ph.D., LL.M	UP Olomouc
JUDr. Miloš Tomsa, CSc.	Vrchní soud v Praze (předseda komise)
JUDr. Pavel Zářecký, CSc. LRV,	VŠMVVS Praha
Doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc.	UK Praha
JUDr. Michal Žižlavský	ČAK

Příloha č. 5 – Věcné a personální rozdělení občanského zákoníku pro práci minitýmů

Věcné a personální rozdělení občanského zákoníku pro práci minitýmů

* zástupce Rekodifikační komise

1. osoby vůbec, člověk, zastoupení, podnikatelé, právní skutečnosti

Prof. JUDr. Jan Hurdík, CSc. – Právnická fakulta MU v Brně

Mgr. Erik Mrzena – Notářská komora ČR

Mgr. Veronika Outlá – Stálé zastoupení ČR v Bruselu

JUDr. Aleš Pejchal – Česká advokátní komora

*JUDr. Petr Tégl, Ph.D. – Právnická fakulta UK Praha

JUDr. Robert Waltr – Nejvyšší soud v Brně

2. právnické osoby vůbec, korporace, nadace a ústavy, správa cizího majetku

JUDr. Karel Beran, Ph.D. – Americká obchodní komora

Prof. JUDr. Jan Dědič, CSc. – Česká advokátní komora

JUDr. Lenka Deverová – Fakulta humanitních studií UK v Praze

*JUDr. Ondřej Frinta, Ph. D. – Právnická fakulta UK v Praze

JUDr. Václav Henych – Ministerstvo vnitra

JUDr. Zdeněk Krčmář – Nejvyšší soud v Brně

Ing. Petr Pajas – konzultant, analytik

JUDr. Vlastimil Pihera, Ph. D. – advokát

Prof. JUDr. Jarmila Pokorná, CSc. – Právnická fakulta MU v Brně

JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D. – Právnická fakulta MU v Brně

JUDr. Věra Sáblíková – Notářská komora ČR

3. věci, iura in re propria, iura in re aliena

JUDr. Bezouška Petr, Ph.D. – Právnická fakulta ZČU v Plzni

JUDr. Lubomír Drápal – Nejvyšší soud v Brně

JUDr. David Elischer – Právnická fakulta UK v Praze

*JUDr. Milan Hulmák, Ph.D. – advokát

Mgr. Petr Kuhn, MBA – advokát

JUDr. Aleš Pejchal – Česká advokátní komora

JUDr. Vladimír Plášil – Exekutorská komora ČR

JUDr. Tomáš Richter, Ph.D. – advokát

JUDr. Jiří Spáčil – Nejvyšší soud v Brně

Mag.iur., MUDr. Pavel Strejc – advokát

JUDr. Jiří Svoboda – Notářská komora ČR

4. rodinné právo

Prof. Doc. JUDr. Milana Hrušková, CSc. – Prf MU Brno
JUDr. Petr Hubner – Městský soud v Praze
JUDr. Daniela Kovářová – Česká advokátní komora
Doc. JUDr. Zdeňka Králíčková, Ph.D. – Prf MU Brno
prof. JUDr. Senta Radvanová, CSc. – Právnická fakulta UK v Praze
JUDr. Karel Wawerka – Notářská komora ČR
*Doc. JUDr. Michaela Zuklínová, CSc. – Právnická fakulta UK v Praze

5. dědické právo

*JUDr. Václav Bednář, Ph. D. – Právnická fakulta ZČU v Plzni
JUDr. Lubomír Drápal – Nejvyšší soud v Brně
JUDr. Roman Fiala – Nejvyšší soud v Brně
JUDr. Petr Kybic – advokát
JUDr. Martin Kyjovský – Česká advokátní komora
JUDr. Dalimil Mika – Exekutorská komora ČR
JUDr. Alice Sedláková – notářka
JUDr. Martin Šešina – Notářská komora ČR
JUDr. Lenka Vostrá – Ústav státu a práva AV ČR

6. obecná část obligací

Prof. JUDr. Josef Bejček, CSc. – Právnická fakulta MU v Brně
JUDr. Ludvík Bohman – Česká asociace pojišťoven
JUDr. Miroslav Gallus – Nejvyšší soud v Brně
Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. – Americká obchodní komora
Doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D. – Právnická fakulta MU v Brně
Mgr. Ondřej Krejčovský – Notářská komora ČR
JUDr. Vladimír Plášil – Exekutorská komora ČR
*JUDr. Miloš Tomsa, CSc. – Vrchní soud v Praze
JUDr. David Uhlíř – Česká advokátní komora

7. delikty a kvazidelikty

JUDr. Tomáš Doležil, LL.M. Eur, Ph.D. – Ústav státu a práva AV ČR
*JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M. – Právnická fakulta UP v Olomouci
JUDr. Jindřich Psutka, Ph. D. – Právnická fakulta ZČU v Plzni
Mgr. Dušan Sedláček – advokát
Mgr. Jiří Schüller – advokát
JUDr. Marta Škárová – Nejvyšší soud v Brně
Prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc. – Právnická fakulta UK v Praze

8. koupě, smlouva o dílo, směna, darování apod.

JUDr. Kamil Blažek – advokát

Mgr. Richard Brázda – Notářská komora ČR

Mgr. Michal Černý, Ph.D., – Právnická fakulta UP v Olomouci

JUDr. Ján Matejka, Ph. D. – Ústav státu a práva AV ČR

JUDr. Milan Polák – advokát

*JUDr. Blanka Tomančáková, Ph.D., LL.M. – Právnická fakulta UP v Olomouci

JUDr. Miloš Tomsa, CSc. – Vrchní soud v Praze

JUDr. Zbyněk Zacha – advokát

JUDr. Michal Žižlavský – Česká advokátní komora

9. nájem, licenční smlouva apod.

JUDr. Irena Holcova, CSc. – Ústav práva autorského UK Praha

JUDr. Věra Korecká – Nejvyšší soud v Brně

JUDr. Veronika Křesťanová, Dr. – Ústav práva autorského UK v Praze

JUDr. Jiří Matzner, Ph. D., LL. M. – advokát

*JUDr. Markéta Selucká – Právnická fakulta MU v Brně

JUDr. David Uhlíř – Česká advokátní komora

JUDr. Michal Žižlavský – Česká advokátní komora

10. ostatní smluvní typy

JUDr. Petr Čech. LL. M. – Právnická fakulta UK v Praze

JUDr. Jiří Fleischer – Notářská komora ČR

JUDr. Petr Gemmel – Nejvyšší soud v Brně

JUDr. Jiří Grygar, Ph.D. – soudce

*JUDr. Petr Lavický, Ph.D. – Právnická fakulta MU v Brně

Doc. JUDr. Karel Marek, CSc. – Právnická fakulta MU v Brně

JUDr. David Uhlíř – Česká advokátní komora

JUDr. Magdalena Wawerková – Česká asociace pojišťoven

JUDr. Renáta Zbranková – Americká obchodní komora

JUDr. Michal Žižlavský – Česká advokátní komora

Příloha č. 6 – Členové řídicího výboru

Členové Řídicího výboru (řídící výbor rozhoduje nejdůležitější koncepční otázky, které nedohodne rekodifikační komise se zástupci ministrymů):

JUDr. Jaroslav Bureš - *místopředseda Vrchního soudu v Praze*

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc. - *vedoucí katedry občanského práva Prf UK v Praze*

Prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš - *vedoucí katedry obchodního práva Prf ZČU v Plzni*

Prof. JUDr. Josef Fiala, CSc. - *vedoucí katedry občanského práva Prf MU v Brně*

JUDr. František Ištváněk - *předseda občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu v Brně*

Mgr. František Korbel, Ph.D. - *náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a
místopředseda Legislativní rady vlády*

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc. - *vedoucí katedry občanského a pracovního práva Prf UP
v Olomouci*